

สารบัญ

ชื่อกฎหมาย.....	๑
หมวด ๑ องค์การกำกับดูแล	๖
หมวด ๒ การจัดทำและการดำเนินการตามแผนแม่บทกิจการไปรษณีย์.....	๑๑
หมวด ๓ กองทุนสนับสนุนบริการไปรษณีย์พื้นฐานเพื่อประโยชน์สาธารณะ.....	๑๔
หมวด ๔ การประกอบกิจการไปรษณีย์	๑๖
ส่วนที่ ๑ การขออนุญาต และการจดทะเบียน	๑๖
ส่วนที่ ๒ สิทธิและหน้าที่ของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับ	๒๑
ส่วนที่ ๓ การรับส่งไปรษณียภัณฑ์.....	๒๕
ส่วนที่ ๔ การขอใช้และเชื่อมต่อเครือข่ายไปรษณีย์.....	๓๐
ส่วนที่ ๕ ฐานนิติ.....	๓๒
ส่วนที่ ๖ ตราไปรษณียากร.....	๓๔
หมวด ๕ สิทธิของผู้ใช้บริการ	๓๕
หมวด ๖ สหภาพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจไปรษณีย์	๓๘
หมวด ๗ การกำกับดูแล.....	๔๐
หมวด ๘ บทกำหนดโทษ	๔๒
ส่วนที่ ๑ การบังคับทางปกครอง.....	๔๒
ส่วนที่ ๒ โทษทางปกครอง.....	๔๔
ส่วนที่ ๓ โทษทางอาญา.....	๔๘
บทเฉพาะกาล	๕๒

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การประกอบกิจการไปรษณีย์
พ.ศ.

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ

พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.
เป็นปีที่.... ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ได้มีการบังคับใช้มาเป็นเวลานาน จึงเป็นกฎหมาย
ที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเกี่ยวกับการสื่อสารไปอย่างมาก
อันส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารและการค้าพาณิชย์ของประชาชน รวมถึงรูปแบบการให้บริการ
และสภาพการแข่งขันในตลาดกิจการไปรษณีย์ ดังนั้นจึงเป็นการสมควรที่จะตราพระราชบัญญัตินี้เพื่อปรับปรุง
กฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการไปรษณีย์ให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕
มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้
โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อกำหนดมาตรการกำกับดูแลการประกอบกิจการไปรษณีย์ให้มีมาตรฐานและ
มีความน่าเชื่อถือเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากที่สุด ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไข
ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการประกอบกิจการไปรษณีย์ พ.ศ.”

หลักการและเหตุผล

จัดทำพระราชบัญญัติใหม่ ชื่อว่า พระราชบัญญัติการประกอบกิจการไปรษณีย์ พ.ศ. เนื่องจากกฎหมาย
ฉบับเดิม คือ พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ได้มีการบังคับใช้มาเป็นเวลากว่า ๙๐ ปี
จึงเป็นกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และการแก้ไขกฎหมายฉบับเดิมเป็นรายมาตรา
อาจไม่เพียงพอ เนื่องจากมีถ้อยคำและหน่วยงานที่กำหนดไว้ในกฎหมายเดิมไม่สอดคล้องกับปัจจุบันหลายอย่าง
เช่น “กรมไปรษณีย์โทรเลข” ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น “บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด” “อธิบดี” ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น
“คณะกรรมการกำกับกิจการไปรษณีย์” และเชื้อไปรษณีย์ ปัจจุบันยกเลิกการให้บริการ เป็นต้น

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

หลักการและเหตุผล

แม้ว่าจะกำหนดให้พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ก็มีบทเฉพาะกาลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับได้เตรียมตัวดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

- (๑) พระราชบัญญัติไปรษณีย์พุทธศักราช ๒๔๗๗
- (๒) พระราชบัญญัติไปรษณีย์ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๓
- (๓) พระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. ๒๕๔๖

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ได้ถูกจัดทำขึ้นใหม่ทั้งฉบับ จึงมีผลยกเลิกกฎหมายเดิมที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระราชบัญญัติไปรษณีย์พุทธศักราช ๒๔๗๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมถึงพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งเป็นกฎหมายที่รับรองอำนาจสิทธิขาดในการประกอบกิจการไปรษณีย์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ภายหลังจากการแยกธุรกิจไปรษณีย์ออกมาจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท.)

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่

- (๑) การส่งข่าวสารหรือข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์
- (๒) การรับ รวบรวม ส่ง จ่าย หรือส่งมอบจดหมายหรือไปรษณียบัตร ดังต่อไปนี้
 - (ก) จดหมายหรือไปรษณียบัตรไม่เกินสามฉบับที่ฝากผู้เดินทาง โดยผู้รับฝากนั้นมิได้รับเงินเดือน ค่าจ้าง รางวัล หรือผลประโยชน์อย่างใด ๆ ในการนั้น
 - (ข) จดหมายหรือไปรษณียบัตรที่ได้จัดให้ผู้เดินทางถือไปและเกี่ยวข้องกับกิจธุระของผู้ฝากหรือผู้รับจดหมายหรือไปรษณียบัตรนั้นโดยเฉพาะ โดยผู้เดินทางนั้นมิได้รับเงินเดือน ค่าจ้าง รางวัล หรือผลประโยชน์อย่างใด ๆ ในการนั้น และผู้เดินทางนั้นต้องห้ามมิให้รับจดหมายหรือไปรษณียบัตรจากผู้อื่น หรือนำส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรให้แก่ผู้อื่น
 - (ค) จดหมายหรือไปรษณียบัตรที่เกี่ยวข้องเฉพาะสินค้าหรือทรัพย์สินที่ส่งไปโดยทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ ซึ่งจะต้องส่งมอบพร้อมกับสินค้าหรือทรัพย์สินนั้นโดยมิต้องเสียค่าจ้าง รางวัล หรือได้ผลประโยชน์อย่างใดในการรับนำไป หรือส่งมอบจดหมายหรือไปรษณียบัตรนั้นและจดหมายหรือไปรษณียบัตรนั้นต้องมีคำว่า “จดหมายของผู้รับตราส่ง” หรือถ้อยคำอย่างอื่นทำนองเดียวกัน

หลักการและเหตุผล

การกำหนดชื่อยกเว้นสำหรับกิจกรรมด้านไปรษณีย์ที่ไม่อยู่ภายใต้กำกับของพระราชบัญญัตินี้ ส่วนใหญ่เป็นชื่อยกเว้นเดิมตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ และได้เพิ่มเติมชื่อยกเว้นด้านการสื่อสารด้วยวิธีการอื่นอันเกิดจากเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป อันได้แก่ การส่งข่าวสารหรือข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวได้ถูกกำกับดูแลแล้วภายใต้กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้น

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“กิจการไปรษณีย์” หมายความว่า การดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับ รวบรวม ส่ง จ่าย และส่งมอบไปรษณีย์ภัณฑ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น องค์การมหาชน หน่วยงานอิสระของรัฐ และรัฐวิสาหกิจทุกประเภท ไม่ว่าจะจัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือที่เป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทจำกัดมหาชนที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีทุนรวมอยู่ด้วย เกินร้อยละห้าสิบ

“ไปรษณีย์ภัณฑ์” หมายความว่า จดหมาย ไปรษณียบัตร ของตีพิมพ์ทุกชนิด พัสดุ ธนาณัติ สิ่งของ หรือวัตถุอย่างอื่นที่นำมาส่งทางไปรษณีย์

“จดหมาย” หมายความว่า สิ่งสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีการติดต่อถึงกัน ไม่ว่าจะเข้าห่อซองปิดผนึกหรือไม่ปิดผนึก หรือมิได้เข้าห่อซอง หรือไม่ว่าจะจำหนำถึงบุคคลหรือที่อยู่ก็ตาม หรือที่บรรจุในหีบห่อพัสดุและเครื่องหุ้มห่อ โดยมีน้ำหนักไม่เกิน ๒,๐๐๐ กรัม นอกจากนั้นยังหมายถึงสิ่งของทุกชนิดที่ไม่เข้าอยู่ในหลักเกณฑ์ของสิ่งของส่งทางไปรษณีย์ประเภทหรือชนิดอื่นที่มีค่าไปรษณียากรต่ำกว่าและสิ่งของทุกชนิดที่ผู้ฝากส่งประสงค์จะส่งตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขและอัตราค่าไปรษณียากรของจดหมาย เพื่อให้พนักงานปฏิบัติการต่อสิ่งนั้นเสมือนจดหมาย

“ไปรษณียบัตร” หมายความว่า ไปรษณีย์ภัณฑ์ที่มีลักษณะเป็นบัตรหรือรูปแบบที่จัดทำโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ส่งข่าวสารทางไปรษณีย์ ซึ่งอาจเป็นบัตรที่ผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนจัดทำขึ้น หรือบัตรที่บุคคลภายนอก ซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลจัดทำขึ้นตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของประกาศคณะกรรมการ

“ของตีพิมพ์” หมายความว่า สิ่งสื่อสารอื่นที่ไม่ใช่จดหมาย และจัดทำขึ้นเป็นหลายสำเนาเหมือนกันทุกประการ และมีการจำหนำถึงบุคคลหรือที่อยู่และหุ้มห่อในลักษณะที่สามารถเปิดตรวจดูได้ โดยมีน้ำหนักไม่เกิน ๒,๐๐๐ กรัม รวมถึงหนังสือเล่มเดียวหรือหลายเล่มแต่อยู่ในห่อเดียวกันสามารถฝากส่งได้ไม่เกิน ๕,๐๐๐ กรัม

“พัสดุ” หมายความว่า หีบห่อบรรจุสิ่งของ ตัวอย่างสินค้า หรือสินค้าที่มีจำหนำถึงบุคคลหรือที่อยู่ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของประกาศคณะกรรมการ โดยมีน้ำหนักไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ กรัม

“ธนาณัติ” หมายความว่า บริการรับฝากเงินจากผู้ฝากส่ง ณ ที่ทำการไปรษณีย์แห่งหนึ่งเพื่อจ่ายเงินให้แก่ผู้รับ โดยจะใช้วิธีออกตราสารหรือใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่น ๆ ตามที่กำหนดไว้ในไปรษณีย์นิเทศก็ได้

“ตราไปรษณียากร” หมายความว่า บัตรตราหรือดวงตรา หรือสัญลักษณ์ใด ๆ ที่สื่อความหมาย ที่ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้จดทะเบียนจัดให้มีขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการชำระค่าบริการในการส่งไปรษณียภัณฑ์ รวมทั้งบัตรตราสำหรับผนึกหรือที่พิมพ์ดูน หรือแสดงไว้โดยวิธีอื่น ๆ บนไปรษณียภัณฑ์

“ดวงตราไปรษณียากร” หมายความว่า ดวงตราใด ๆ ที่มีคำว่า “ประเทศไทย” และ “THAILAND” หรือสัญลักษณ์หรือคำย่อที่มีความหมายอย่างเดียวกันซึ่งจัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อใช้เป็นหลักฐาน ในการชำระค่าบริการไปรษณีย์

“บริการดีไอดี” หมายความว่า รหัสมาตรฐานของที่อยู่ซึ่งเชื่อมโยงข้อมูลส่วนบุคคล ที่อยู่ และพิกัดตำแหน่งของที่อยู่ผู้ใช้งาน โดยสามารถใช้แทนที่อยู่ในการจัดส่งสิ่งของด้วยการระบุรหัสดีไอดีบนจำหน่าย และสามารถกำหนดการปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลได้

“ค่าบริการ” หมายความว่า ค่าบริการไปรษณีย์หรือจำนวนเงินที่ผู้ใช้บริการต้องชำระในการใช้บริการ ไปรษณีย์บริการธนาณัติรวมถึงค่าธรรมเนียมอื่น ๆ

“ค่าส่งของฝากส่ง” หมายความว่า มูลค่าไปรษณียภัณฑ์ที่ฝากส่งทางไปรษณีย์หรือจำนวนเงินที่แสดงไว้ บนห่อซอง

“ที่ทำการไปรษณีย์” หมายความว่า ตลอดถึง โรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง ห้อง ยานพาหนะ หรือสถานที่ทุกแห่ง ที่ใช้เป็นที่ทำการไปรษณีย์ของผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวน

“ตู้ไปรษณีย์” หมายความว่า ที่รับไปรษณียภัณฑ์ทุกชนิดซึ่งผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนได้จัดไว้

“ถุงไปรษณีย์” หมายความว่า ตลอดถึง ถุง หีบ ห่อ ซอง กล่อง กระบะหรือภาชนะอื่นใดหรือของหุ้มห่ออื่น ๆ สำหรับบรรจุไปรษณียภัณฑ์ในระหว่างส่งทางไปรษณีย์ ไม่ว่าจะมียุทธภัณฑ์อยู่หรือไม่ก็ตาม

“ไปรษณีย์นิเทศ” หมายความว่า สมุด กฎ ข้อบังคับ คำสั่งหรือประกาศว่าด้วยการไปรษณีย์ทั่วไป อันพึงต้องปฏิบัติตามความในพระราชบัญญัตินี้หรือตามสัญญาสากลไปรษณีย์

“ทางไปรษณีย์” หมายความว่า การที่ไปรษณียภัณฑ์ที่อยู่ในระหว่างส่ง ตั้งแต่เวลาที่ได้สอดลงในตู้ไปรษณีย์ หรือได้ฝากส่งผ่านเครื่องบริการไปรษณีย์อัตโนมัติ หรือได้มอบให้แก่พนักงานของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้จดทะเบียนจนถึงเวลาส่งถึงผู้รับหรือส่งกลับคืนมายังผู้ฝากส่ง หรือได้จัดการเป็นอย่างอื่นตามพระราชบัญญัตินี้

“กิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับ” หมายความว่า การให้บริการไปรษณีย์ที่ต้องขออนุญาตหรือขอจดทะเบียนกับคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย กิจการไปรษณีย์ที่ต้องได้รับอนุญาต อันได้แก่ บริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและบริการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึง และกิจการไปรษณีย์ที่ต้องจดทะเบียน อันได้แก่ บริการไปรษณีย์เฉพาะ

“บริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวน” หมายความว่า บริการจดหมายที่มีน้ำหนักไม่เกิน ๒๕๐ กรัม ไปรษณียบัตร ดวงตราไปรษณียากร การตั้งตู้ไปรษณีย์ เครื่องอ่านสำหรับคนเสียจักษุ บริการดีไอดี บริการที่กำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งธนาณัติ ซึ่งต้องดำเนินการให้มีมาตรฐาน คุณภาพบริการ ราคาที่เหมาะสม ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน

“บริการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึง” หมายความว่า บริการที่ไม่เข้าลักษณะบริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวน โดยให้บริการจดหมายที่มีน้ำหนักเกินกว่า ๒๕๐ กรัม แต่ไม่เกิน ๒,๐๐๐ กรัม และพัสดุมีน้ำหนักไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ กรัม ซึ่งต้องดำเนินการให้มีมาตรฐาน คุณภาพบริการ ราคาที่เหมาะสม ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน

“บริการไปรษณีย์เฉพาะ” หมายความว่า บริการที่ไม่เข้าลักษณะบริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวน และไม่ใช้บริการจดหมายที่มีน้ำหนักไม่เกิน ๒,๐๐๐ กรัม โดยให้บริการได้เฉพาะพัสดุมีน้ำหนักไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ กรัม รวมถึงให้บริการเฉพาะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการไปรษณีย์

“เครือข่ายไปรษณีย์” หมายความว่า การจัดตั้งที่ทำการ การจัดตั้งสาขา หรือการแต่งตั้งตัวแทนเพื่อดำเนินการใด ๆ ของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้จดทะเบียนเพื่อดำเนินการกิจการตามกรอบที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับจดทะเบียนให้ประกอบกิจการไปรษณีย์

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกำกับกิจการไปรษณีย์

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนสนับสนุนบริการไปรษณีย์พื้นฐานเพื่อประโยชน์สาธารณะ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“พนักงาน” หมายความว่า ลูกจ้างของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้จดทะเบียน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หลักการและเหตุผล

กำหนดนิยามให้ครอบคลุมถึงคำเฉพาะที่ปรากฏในพระราชบัญญัตินี้ โดยได้กำหนดนิยามบางคำตามความหมายเดิม เช่น ถุงไปรษณีย์ ที่ทำการไปรษณีย์ ไปรษณีย์นิเทศ เป็นต้น และได้แก้ไขนิยามบางคำให้ทันสมัยขึ้น เช่น ดวงตราไปรษณียากร ตู้ไปรษณีย์ พนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นต้น รวมถึงได้เพิ่มเติมคำนิยามใหม่ที่ใช้ในพระราชบัญญัตินี้ เช่น บริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวน บริการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึง บริการไปรษณีย์เฉพาะ เครือข่ายไปรษณีย์ เป็นต้น

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หลักการและเหตุผล

กิจการไปรษณีย์อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยรัฐมนตรีที่รักษาการตามพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นพระราชบัญญัตินี้จึงให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมทำหน้าที่เป็นรัฐมนตรีที่รักษาการ

หมวด ๑ องค์กรกำกับดูแล

มาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการกำกับกิจการไปรษณีย์ที่ได้รับการสรรหาตามมาตรา ๑๖ จำนวน ๗ คน ซึ่งเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ และมีความรู้ความเชี่ยวชาญ ด้านกิจการไปรษณีย์ ด้านกิจการขนส่งและโลจิสติกส์ ด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค หรือส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านอื่น ๆ ที่จะยังประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ด้านละหนึ่งคน

ให้สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นเลขานุการ และดำเนินการด้านธุรการของคณะกรรมการ

หลักการและเหตุผล

การมีคณะกรรมการกำกับกิจการไปรษณีย์เป็นผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแลกิจการไปรษณีย์ สอดคล้องกับแนวทางการใช้ระบบคณะกรรมการเพื่อกำหนดนโยบาย และกำกับดูแล (มาตรา ๒๑ แห่ง พ.ร.บ. หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒)

การใช้ระบบคณะกรรมการในการกำกับดูแลกิจการเป็นไปตามแนวทางในปัจจุบันที่ใช้ในการกำกับดูแล เช่น คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (มาตรา ๘ แห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒)

นอกจากนี้ การให้สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมดำเนินการเป็นเลขานุการของคณะกรรมการ และดำเนินการด้านธุรการของคณะกรรมการ เป็นการลดต้นทุนการสร้างสำนักงานใหม่ และสอดคล้องกับแนวปฏิบัติในหลายประเทศที่ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการด้านธุรการในการกำกับดูแลกิจการไปรษณีย์ เช่น ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และ อินโดนีเซีย

มาตรา ๘ ให้กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่รัฐมนตรีมีคำสั่งแต่งตั้ง

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการนั้นปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่

กรรมการซึ่งพ้นตำแหน่งตามวาระอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระไม่ได้

หลักการและเหตุผล

การดำรงตำแหน่งกรรมการวาระคราวละสี่ปีเป็นไปตามแนวทางทั่วไปในเรื่องวาระการดำรงตำแหน่งกรรมการ และหากกรรมการพ้นวาระอาจได้รับการแต่งตั้งได้อีกไม่เกินสองวาระ (มาตรา ๑๒ แห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒)

มาตรา ๙ กรรมการต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย และ

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปี แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปี

หลักการและเหตุผล

คุณสมบัติคณะกรรมการเป็นไปตามคุณสมบัติที่เป็นแนวทางทั่วไปที่ปรากฏในกฎหมายฉบับอื่นที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ เช่น มาตรา ๑๑ แห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๑๐ กรรมการต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๓) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๔) ติดยาเสพติดให้โทษ

(๕) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๖) เป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๗) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดใด เว้นแต่เป็นความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๘) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานของเอกชน เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๙) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๑๐) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(๑๑) เคยถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งตามกฎหมาย

(๑๒) เป็นหรือเคยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ ผู้บริหาร ที่ปรึกษา พนักงาน ผู้ถือหุ้น หรือหุ้นส่วนในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนหรือนิติบุคคลอื่นใด บรรดาที่ประกอบกิจการด้านกิจการไปรษณีย์ หรือด้านขนส่งและโลจิสติกส์ในระยะเวลาหนึ่งปีก่อนได้รับการคัดเลือกตามมาตรา ๑๖

(๑๓) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๑๔) เคยเป็นผู้ต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการ หรือผู้บริหารบริษัทมหาชนจำกัด เพราะเหตุมีลักษณะที่แสดงถึงการขาดความเหมาะสมที่จะได้รับความไว้วางใจให้บริหารจัดการกิจการที่มีมหาชนเป็นผู้ถือหุ้นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

หลักการและเหตุผล

ลักษณะต้องห้ามของคณะกรรมการเป็นไปตามลักษณะต้องห้ามที่เป็นแนวทางทั่วไปที่ปรากฏในกฎหมายฉบับอื่นที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ เช่น มาตรา ๑๑ แห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๑๑ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๘ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐

(๔) รัฐมนตรีให้ออกเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่หรือหย่อนความสามารถ

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ รัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการแทนได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

หลักการและเหตุผล

เหตุผลการพ้นตำแหน่งของกรรมการเป็นไปตามแนวทางทั่วไปที่ปรากฏในกฎหมายฉบับอื่นที่มีกำหนด เหตุผลการพ้นตำแหน่งของกรรมการ เช่น มาตรา ๑๓ แห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๑๒ การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน กรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

การประชุมของคณะกรรมการอาจกระทำได้โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นได้ตามที่ คณะกรรมการกำหนด

หลักการและเหตุผล

องค์ประชุมและการออกเสียงของกรรมการเป็นไปตามแนวทางทั่วไปที่ปรากฏในกฎหมายฉบับอื่น ที่มีการกำหนดข้อกำหนดในเรื่องนี้ เช่น มาตรา ๑๔ แห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบาย

(๒) จัดให้มีแผนแม่บทกิจการไปรษณีย์

(๓) พิจารณาออก พักใช้ หรือเพิกถอนการใช้ใบอนุญาต รวมถึงรับหรือเพิกถอนการจดทะเบียน กำกับดูแลการประกอบกิจการไปรษณีย์ รวมทั้งให้มีอำนาจปรับทางปกครอง

(๔) บริหารกองทุนสนับสนุนบริการไปรษณีย์พื้นฐานเพื่อประโยชน์สาธารณะ

(๕) ให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) ออกประกาศต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) พิจารณาและวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน

- (๘) กำหนดหลักเกณฑ์การรับคำร้องเรียนและการพิจารณาคำร้องเรียน
- (๙) จัดทำไพบรณียินเทศขึ้นเพื่อใช้ประกอบการดำเนินการตามพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้
- (๑๐) ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนากิจการไพบรณีย
- (๑๑) ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบกิจการไพบรณีย
- (๑๒) ขอคำแนะนำจากสมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจไพบรณีย เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
- (๑๓) เสนอความเห็นหรือให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการทำความตกลงกับต่างประเทศ
- (๑๔) ติความและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้
- (๑๕) เสนอความเห็น หรือให้คำแนะนำ ต่อรัฐมนตรีเพื่อแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการไพบรณีย
- (๑๖) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง และเผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (๑๗) ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการ

หลักการและเหตุผล

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเป็นไปตามแนวปฏิบัติทั่วไปในการกำกับดูแลกิจการไพบรณีย ซึ่งสอดคล้องกับหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และสหราชอาณาจักร

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาหรือ ปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย หรือดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมายให้ดำเนินการตามอำนาจ หน้าที่ตามมาตรา ๑๓

ให้นำมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

หลักการและเหตุผล

อำนาจในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือที่ปรึกษาเป็นไปตามแนวทางทั่วไปที่ปรากฏในกฎหมาย ฉบับอื่นที่มีการกำหนดข้อกำหนดในเรื่องนี้ เช่น มาตรา ๑๘ แห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๑๕ ให้กรรมการ อนุกรรมการ และที่ปรึกษาได้รับค่าตอบแทนตามที่รัฐมนตรีกำหนด

หลักการและเหตุผล

การรับค่าตอบแทนของกรรมการ อนุกรรมการ และที่ปรึกษาที่ต้องเป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนดนั้น สอดคล้องกับการให้งานด้านธุรการเป็นหน้าที่ของสำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น การกำหนดค่าตอบแทนจะเป็นเรื่องที่กำหนดมาจากการบริหารของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งได้แก่รัฐมนตรี

มาตรา ๑๖ เมื่อมีเหตุต้องให้มีการสรรหาคณะกรรมการหรือสรรหากรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการคนหนึ่ง ทำหน้าที่คัดเลือกผู้สมควรได้รับเลือกเป็นกรรมการประกอบด้วย ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และบุคคลซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มิมีผลงานหรือเคยปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ในกิจการ หรือสาขาวิชาชีพอันจะเป็นประโยชน์ต่อกิจการไปรษณีย์อีกสองคนเป็นกรรมการ และให้สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นเลขานุการ

ก่อนดำเนินการประกาศรับสมัคร ให้คณะกรรมการสรรหากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก รวมทั้งลักษณะของความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และผลงานของแต่ละด้านที่จะยังประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการแล้วประกาศให้ทราบทั่วกัน

กรรมการสรรหาไม่มีสิทธิได้รับการเสนอชื่อเป็นประธานกรรมการ หรือกรรมการตามมาตรา ๗

เมื่อได้มีการสรรหาคณะกรรมการตามมาตรา ๗ ครบถ้วนแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาจัดให้ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกประชุมร่วมกันเพื่อเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ และถ้าเห็นสมควรจะเลือกกรรมการอีกคนหนึ่งเป็นรองประธานกรรมการก็ได้

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสี่แล้ว ให้ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในฐานะประธานกรรมการสรรหาเสนอรายชื่อบุคคลที่ดำเนินการสรรหาและคัดเลือกต่อรัฐมนตรีเพื่อมีคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการ และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หลักการและเหตุผล

การแต่งตั้งกรรมการสรรหาเป็นไปตามแนวทางทั่วไปที่ปรากฏในกฎหมายฉบับอื่นที่มีการกำหนดข้อกำหนดในเรื่องนี้ เช่น มาตรา ๙ แห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๑๗ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นเลขานุการของคณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการด้านธุรการของคณะกรรมการ และปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หลักการและเหตุผล

การให้สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นเลขานุการของคณะกรรมการ และดำเนินการด้านธุรการของคณะกรรมการ เป็นการลดต้นทุนการสร้างสำนักงานใหม่ สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตาม มาตรา ๒๑ แห่ง พ.ร.บ. หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ และสอดคล้องกับแนวปฏิบัติในหลายประเทศที่ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการด้านธุรการในการกำกับดูแลกิจการไปรษณีย์ เช่น ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และ อินโดนีเซีย

หมวด ๒

การจัดทำและการดำเนินการตามแผนแม่บทกิจการไปรษณีย์

มาตรา ๑๘ ให้คณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทกิจการไปรษณีย์สำหรับการดำเนินงานในช่วงระยะเวลาห้าปี เสนอต่อคณะรัฐมนตรี โดยอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) แนวทางการพัฒนากิจการไปรษณีย์ของประเทศ การจัดให้มีบริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนอย่างทั่วถึง และการกำกับดูแลการประกอบกิจการไปรษณีย์

(๒) ลักษณะและประเภทของการประกอบกิจการไปรษณีย์ที่ต้องขอรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้

ให้คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผู้ประกอบการเอกชน หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดทำแผนแม่บทกิจการไปรษณีย์ด้วย

แผนแม่บทกิจการไปรษณีย์เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ใช้เป็นแนวทางในการออกกฎกระทรวงและประกาศของคณะกรรมการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทกิจการไปรษณีย์ และมีหน้าที่ ในการปรับปรุงและทบทวนแผนแม่บทกิจการไปรษณีย์ในห้วงระยะเวลาทุกห้าปี เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ ประชาชน

หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. ๒๔๗๗ เป็นกฎหมายที่ถูกบังคับใช้มาเป็นเวลานานกว่า ๙๐ ปี ปัจจุบันจึงมีการเสนอให้ปรับปรุงเนื้อหาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี โดยเฉพาะการจัดทำแผนแม่บทกิจการไปรษณีย์ซึ่งกฎหมายฉบับเดิมไม่มีการกล่าวถึงไว้ อันจะส่งผลให้การดำเนิน กิจการไปรษณีย์มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ในยุคปัจจุบัน การพัฒนากิจการไปรษณีย์ในรูปแบบนี้ยังสอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่น สหภาพไปรษณีย์สากล (UPU) และสนับสนุนแนวคิด Universal Postal Service หรือบริการไปรษณีย์พื้นฐานที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ การประเมินและปรับปรุงแผนแม่บทที่จะเกิดขึ้นทุกห้าปี ก็เพื่อให้บริการไปรษณีย์มีความก้าวหน้าและตอบโจทย์ ในอนาคต รวมถึงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและอีคอมเมิร์ซอีกด้วย

มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่จัดให้มีบริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและบริการไปรษณีย์พื้นฐาน โดยทั่วถึง และให้มีอำนาจกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตอย่างน้อยหนึ่งรายต้องจัดให้มีบริการไปรษณีย์ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีบริการไปรษณีย์พื้นที่ชนบทหรือพื้นที่ที่มีผลตอบแทนการลงทุนต่ำ หรือท้องที่หนึ่งท้องที่ใดที่ยัง ไม่มีผู้ให้บริการ หรือมีแต่ไม่ทั่วถึงหรือไม่เพียงพอแก่ความต้องการของผู้ใช้บริการในท้องที่นั้น

(๒) จัดให้มีบริการไปรษณีย์ในบางลักษณะหรือบางประเภทตามที่คณะกรรมการกำหนดแก่ผู้การ

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีบริการไปรษณีย์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ให้คณะกรรมการจัดให้มีการประกาศตามวรรคสองไว้เป็นการล่วงหน้าเพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตได้ทราบ ขอบเขตการจัดให้มีบริการไปรษณีย์ตามวรรคหนึ่ง

การกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตจัดให้มีบริการไปรษณีย์ตามมาตรา นี้ ต้องไม่ทำให้เกิดภาระเกินสมควรแก่การลงทุนของผู้รับใบอนุญาต

หลักการและเหตุผล

หลักการของการให้บริการไปรษณีย์จะต้องมีความครอบคลุม สร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงบริการ และเสริมสร้างความยั่งยืนในการให้บริการไปรษณีย์ในทุกพื้นที่ของประเทศ เพื่อให้การบริการไปรษณีย์เป็นสิทธิพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้ โดยกำหนดให้รัฐต้องดูแลและควบคุมบริการในพื้นที่ที่มีผลตอบแทนการลงทุนต่ำ เช่น พื้นที่ชนบท และต้องมีบริการสำหรับผู้พิการ เพื่อสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการ นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดมาตรการที่ไม่ทำให้เกิดภาระเกินควรต่อผู้ประกอบการ เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างประโยชน์ของประชาชนกับความสามารถของภาคธุรกิจในการให้บริการอีกด้วย และยังคงคำนึงถึงมาตรฐานสากล เช่น แนวทางของสหภาพไปรษณีย์สากล (Universal Postal Union - UPU) และ แนวปฏิบัติของสหภาพยุโรป (EU Postal Directive) ที่กำหนดให้มี Universal Service Obligation (USO) เพื่อให้การบริการไปรษณีย์ทั่วถึงแม้ในพื้นที่ห่างไกล

มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ต่อไปนี้ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับแผนแม่บทกิจการไปรษณีย์

- (๑) ลักษณะและประเภทของกิจการไปรษณีย์ที่ต้องรับใบอนุญาตและจดทะเบียน
- (๒) อัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและจดทะเบียน หลักเกณฑ์ในการยกเว้นหรือลดหย่อนค่าธรรมเนียมใบอนุญาตสำหรับบริการเพื่อประโยชน์สาธารณะและมีได้แสวงหากำไรในทางธุรกิจ
- (๓) หลักเกณฑ์ในการขอรับใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การอนุญาตและการให้ต่ออายุใบอนุญาต รวมถึงหลักเกณฑ์ในการขอจดทะเบียนและการรับจดทะเบียน
- (๔) การให้บริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและบริการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึง รวมถึงการสนับสนุนบริการดังกล่าว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้
 - ก. ประเภทและขอบเขตของบริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและบริการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึง
 - ข. มาตรฐานและคุณภาพการให้บริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและบริการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึง
 - ค. ประเภทไปรษณีย์ภัณฑ์ พิกัดน้ำหนัก และอัตราค่าบริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและบริการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึง
 - ง. หลักเกณฑ์และวิธีการที่ผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและบริการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึงได้รับเงินอุดหนุน
 - จ. อัตราการจัดสรรรายได้จากการประกอบกิจการไปรษณีย์ของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับที่ไม่ได้ทำบริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและบริการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึง รวมถึงวิธีการนำส่งเข้ากองทุนเพื่อนำไปดำเนินการจัดทำบริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนตามที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทกิจการไปรษณีย์
 - ฉ. การได้รับสิทธิประโยชน์อื่น
- (๕) มาตรฐานและคุณภาพการให้บริการกิจการไปรษณีย์

(๖) อัตราขั้นสูงของค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการกิจการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและกิจการไปรษณีย์พื้นฐาน โดยทั่วถึง

(๗) เรื่องอื่น ๆ ที่คณะกรรมการเห็นสมควร

หลักการและเหตุผล

มาตรานี้มีเป้าหมายในการสร้างความสมดุลระหว่างการควบคุมกำกับดูแลจากรัฐ และการส่งเสริมการแข่งขัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเป็นธรรม ความปลอดภัย และประสิทธิภาพในการให้บริการไปรษณีย์ผ่านการควบคุมจากรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของกฎหมายไปรษณีย์ในระดับสากล เช่น หลักการของสหภาพไปรษณีย์สากล (Universal Postal Union - UPU) ซึ่งกำหนดแนวทางการกำกับดูแลกิจการไปรษณีย์ของแต่ละประเทศ และสอดคล้องกับหลักการออกใบอนุญาต (Licensing Regime) ตามแนวทางของสหภาพยุโรป (EU Postal Directive) และกฎหมายไปรษณีย์ของประเทศต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และญี่ปุ่น และยังสอดคล้องกับกฎหมายการแข่งขันทางการค้า (Competition Law) ซึ่งกำหนดให้ภาครัฐต้องป้องกันการผูกขาดในตลาดไปรษณีย์

มาตรา ๒๑ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินงานต่อไปนี้

- (๑) การออกดวงตราไปรษณียากรในนามของรัฐบาลไทย
 - (๒) การทำความตกลงกับต่างประเทศในกิจการไปรษณีย์
 - (๓) การตั้งตู้ไปรษณีย์
 - (๔) การออกธนาคัติ
 - (๕) การได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าผ่านทาง
 - (๖) การห้ามหน่วงเหนี่ยว ขัดขวาง กีดกันยานพาหนะที่ใช้รับหรือส่งส่งไปรษณีย์
- การดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง (๑) - (๔) ให้เป็นหน้าที่ของผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวน

หลักการและเหตุผล

อำนาจในการออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับการดำเนินงานข้างต้น เป็นอำนาจเดิมของรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ทั้งนี้ควรสงวนหน้าที่เกี่ยวกับการออกดวงตราไปรษณียากรในนามของรัฐบาลไทย การทำความตกลงกับต่างประเทศในกิจการไปรษณีย์ การตั้งตู้ไปรษณีย์ และการออกธนาคัติไว้ให้ ปณท. เช่นเดิม เนื่องจากเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐในการให้บริการเพื่อประโยชน์สาธารณะ และ ปณท. มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์อย่างยาวนานในเรื่องดังกล่าว

หมวด ๓

กองทุนสนับสนุนบริการไปรษณีย์พื้นฐานเพื่อประโยชน์สาธารณะ

มาตรา ๒๒ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรียกว่า “กองทุนสนับสนุนบริการไปรษณีย์พื้นฐานเพื่อประโยชน์สาธารณะ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการให้บริการไปรษณีย์พื้นฐานแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน ตลอดจนสนับสนุนการกำกับดูแลกิจการไปรษณีย์เพื่อให้เป็นไปตามแผนแม่บทกิจการไปรษณีย์

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากผู้ประกอบการกิจการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและผู้ประกอบการกิจการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึงต้องแบกรับต้นทุนในการให้บริการไปรษณีย์พื้นฐานแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน ดังนั้นจึงควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยสนับสนุนการดำเนินกิจการดังกล่าว เช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่น และอินโดนีเซีย เพื่อให้ผู้ประกอบการดังกล่าวยังสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ซึ่งประโยชน์ต่อการเข้าถึงบริการไปรษณีย์ที่จำเป็นของสาธารณชน

มาตรา ๒๓ กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินอื่น ดังต่อไปนี้

- (๑) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและการจดทะเบียน ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
 - (๒) ค่าปรับทางปกครองจากการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้
 - (๓) เงินที่มาจากสัดส่วนของรายได้ของผู้ประกอบการไปรษณีย์ภายใต้กำกับ ยกเว้นผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและผู้ให้บริการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึง ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
 - (๔) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
 - (๕) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้เพื่อสมทบกองทุน
 - (๖) ดอกผลและผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน
- เงินและทรัพย์สินอื่นตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเข้ากองทุนโดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

หลักการและเหตุผล

กำหนดให้แหล่งที่มาของเงินกองทุนมีความหลากหลาย โดยเก็บจากค่าธรรมเนียมของผู้ประกอบการไปรษณีย์ภายใต้กำกับทุกราย และเก็บเงินจากรายได้ของผู้ประกอบการไปรษณีย์เฉพาะอันเกี่ยวข้องกับบริการไปรษณีย์ภายใต้กำกับของพระราชบัญญัตินี้ เพื่อมาอุดหนุนผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและผู้ให้บริการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึง นอกจากนี้ยังกำหนดให้รัฐบาลสามารถสนับสนุนเงินผ่านกองทุนนี้ได้ด้วย เช่นเดียวกับประเทศเยอรมนี สหราชอาณาจักร และสิงคโปร์

มาตรา ๒๔ เงินของกองทุน ให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนค่าใช้จ่ายของกิจการประโยชน์ที่รัฐพึงสงวนและกิจการประโยชน์พื้นฐานโดยทั่วถึง เพื่อให้เกิดการให้บริการประโยชน์พื้นฐานแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน โดยคำนึงถึงต้นทุนการให้บริการในพื้นที่ห่างไกลหรือพื้นที่ที่มีผู้ใช้บริการจำนวนน้อย ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) จัดสรรเป็นเงินอุดหนุนแก่คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และสำนักงาน ในการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) จัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน

(๔) จัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

หลักการและเหตุผล

กำหนดให้การใช้จ่ายเงินกองทุนเป็นไปเพื่ออุดหนุนผู้ให้บริการประโยชน์ที่รัฐพึงสงวนและผู้ให้บริการประโยชน์พื้นฐานโดยทั่วถึง โดยการอุดหนุนควรพิจารณาถึงปัจจัยอื่นประกอบด้วย ได้แก่ ความห่างไกลของพื้นที่ที่ให้บริการ อันส่งผลต่อความคุ้มค่าในการลงทุนของผู้ให้บริการ ซึ่งการพิจารณาปัจจัยเชิงพื้นที่ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางของประเทศอินโดนีเซีย นอกจากนี้การใช้จ่ายเงินกองทุนควรเป็นไปเพื่ออุดหนุนต้นทุนในการกำกับดูแล เช่น ค่าเบี้ยประชุมของกรรมการหรืออนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง ค่าจ้างบุคลากรเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ค่าจ้างคณะทำงานหรือที่ปรึกษาเพื่อจัดทำหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องเสนอต่อคณะกรรมการ ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการกองทุน เป็นต้น

มาตรา ๒๕ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่บริหารกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนตามมาตรา ๒๒ รวมถึงติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน และจัดทำงบการเงินภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี โดยให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินให้ความเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนในรอบปีเพื่อทำรายงานผลการสอบบัญชีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือที่ปรึกษาเพื่อมอบหมายให้ดำเนินการใด ๆ ตามวรรคหนึ่งได้

หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการบริหาร การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการบริหารกองทุนในหมวดนี้ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

หลักการและเหตุผล

กำหนดให้คณะกรรมการกำกับกิจการประโยชน์มีหน้าที่บริหารกองทุน รวมถึงทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน และจัดทำงบการเงินของกองทุน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับการบริหารกองทุนดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมภายใต้พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ทั้งนี้เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงาน คณะกรรมการกำกับกิจการประโยชน์อาจมอบหมายหน้าที่ใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกองทุนให้แก่คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือที่ปรึกษาได้

หมวด ๔
การประกอบกิจการไพรษณีย
ส่วนที่ ๑
การขออนุญาต และการจดทะเบียน

มาตรา ๒๖ ผู้ที่ประสงค์จะให้บริการไพรษณียต้องเป็นผู้ประกอบกิจการไพรษณียภายใต้กำกับ โดยได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ หรือจดทะเบียนกับคณะกรรมการ ดังนี้

(๑) กิจการไพรษณียที่ต้องได้รับอนุญาต ได้แก่ การประกอบกิจการไพรษณียที่ต้องได้รับอนุญาต จากคณะกรรมการ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

ก. ใบอนุญาตประกอบกิจการไพรษณียที่รัฐพึงสงวน ได้แก่ ใบอนุญาตประกอบกิจการไพรษณีย สำหรับผู้ประกอบกิจการไพรษณียที่มีเครือข่ายไพรษณียครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ซึ่งสงวนไว้สำหรับหน่วยงาน ของรัฐที่มีวัตถุประสงค์ในการให้บริการไพรษณียเป็นหลักและมีเครือข่ายไพรษณียเป็นของตนเองครอบคลุมพื้นที่ ทั่วประเทศ โดยมีสิทธิให้บริการไพรษณียที่รัฐพึงสงวน อันครอบคลุมถึง บริการจดหมายที่มีน้ำหนักไม่เกิน ๒๕๐ กรัม รวมทั้งการให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการไพรษณียที่รัฐพึงสงวน

ข. ใบอนุญาตประกอบกิจการไพรษณียพื้นฐานโดยทั่วถึง ได้แก่ ใบอนุญาตประกอบกิจการ ไพรษณียสำหรับผู้ประกอบกิจการไพรษณียที่มีเครือข่ายไพรษณียครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ที่ไม่ใช่บริการ ไพรษณียที่รัฐพึงสงวน โดยมีสิทธิให้บริการไพรษณียพื้นฐาน อันได้แก่ บริการจดหมายที่มีน้ำหนักเกินกว่า ๒๕๐ กรัม แต่ไม่เกิน ๒,๐๐๐ กรัม และพัสดุมีน้ำหนักไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ กรัม

(๒) กิจการไพรษณียที่ต้องจดทะเบียน ได้แก่ การประกอบกิจการไพรษณียเฉพาะที่มีเครือข่ายไพรษณีย ไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ที่ไม่ใช่บริการไพรษณียที่รัฐพึงสงวน และไม่ใช่บริการจดหมายที่มีน้ำหนักไม่เกิน ๒,๐๐๐ กรัม โดยให้บริการได้เฉพาะพัสดุมีน้ำหนักไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ กรัม รวมถึงให้บริการเฉพาะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการประกอบกิจการไพรษณีย

ในการยื่นขอรับใบอนุญาตหรือจดทะเบียน ต้องระบุว่าเป็นการขอรับใบอนุญาตหรือจดทะเบียนประเภทใด พร้อมทั้งต้องแจ้งลักษณะกิจการไพรษณียที่ประสงค์จะดำเนินการด้วย โดยผู้รับใบอนุญาตตาม (๑) สามารถยื่นขอ จดทะเบียนตาม (๒) ในวรรคแรก เพื่อประกอบกิจการไพรษณียเฉพาะในลักษณะอื่นได้ และถ้าประสงค์ จะเปลี่ยนแปลงการประกอบกิจการไพรษณียในลักษณะอื่นภายหลังจากที่ได้รับอนุญาตหรือจดทะเบียนแล้ว จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อนเริ่มประกอบกิจการที่เปลี่ยนแปลงนั้น

หลักการและเหตุผล

การเข้ามาประกอบกิจการไพรษณียภายใต้กำกับของพระราชบัญญัตินี้ แบ่งออกเป็น ๒ แบบ ได้แก่

(๑) เข้ามาด้วยระบบใบอนุญาต ได้แก่ ใบอนุญาตประกอบกิจการไพรษณียที่รัฐพึงสงวน และใบอนุญาต ประกอบกิจการไพรษณียพื้นฐานโดยทั่วถึง ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกับประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย ระบบที่เหมาะสมกับกิจการไพรษณียที่มีความสำคัญ ดังเช่นกิจการไพรษณียพื้นฐาน เนื่องจากต้องตรวจสอบ

คุณภาพของผู้ให้บริการอย่างเข้มงวดว่าสามารถให้บริการไปรษณีย์ได้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศหรือไม่ เพื่อให้บรรลุพันธกรณีที่ต่อสหภาพสากลไปรษณีย์ (UPU)

ทั้งนี้การคงไว้ซึ่งบริการที่รัฐมีสิทธิขาด (กิจการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวน) ก็มีความสอดคล้องกับแนวทางของสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และอินโดนีเซีย เนื่องจากกิจการไปรษณีย์บางประเภทที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของรัฐ เช่น การส่งเอกสารราชการที่เป็นความลับ การส่งเอกสารในกระบวนการยุติธรรม ยังควรให้หน่วยงานของรัฐ (ปณท.) เป็นผู้ดำเนินการ เพียงแต่ได้จำกัดขอบเขตของบริการที่รัฐมีสิทธิขาดให้แคบลง เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อการแข่งขันเท่าที่จำเป็น อันได้แก่ การลดน้ำหนักจดหมายลงจาก ๒ kg. เหลือ ๐.๒๕ kg.

(๒) เข้ามาด้วยระบบจดทะเบียน ได้แก่ การจดทะเบียนเพื่อประกอบกิจการไปรษณีย์เฉพาะ ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกับประเทศเยอรมนี ระบบจดทะเบียนถือเป็นการกำกับดูแลล่วงหน้า (Ex Ante) เช่นเดียวกับระบบใบอนุญาต แต่มีความยืดหยุ่นมากกว่า เช่น คุณสมบัติของผู้จดทะเบียนไม่เข้มงวดเท่าผู้รับใบอนุญาต เมื่อได้รับการจดทะเบียนแล้วไม่ต้องต่ออายุ ผู้จดทะเบียนอาจถูกเรียกเก็บค่าธรรมเนียมรายปีได้ หากผู้จดทะเบียนที่ทำผิดแล้วไม่แก้ไขอาจถูกถอนทะเบียนได้ เป็นต้น ทั้งนี้การนำระบบจดทะเบียนมาใช้ร่วมด้วย ก็เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการใช้ใบอนุญาตเท่าที่จำเป็นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การอนุญาตและการจดทะเบียนโดยเปิดเผยเป็นการทั่วไป เพื่อให้ผู้ประสงค์จะประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับได้ทราบล่วงหน้า โดยประกาศดังกล่าวอย่างน้อยต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตและผู้จดทะเบียน วิธีการขอรับใบอนุญาตและขอจดทะเบียน และหลักเกณฑ์ในการออกใบอนุญาตและรับจดทะเบียน ซึ่งจะต้องกำหนดให้สอดคล้องกับกิจการไปรษณีย์แต่ละลักษณะและประเภทตามมาตรา ๒๖ และต้องเป็นไปตามแนวทางการอนุญาตให้ประกอบกิจการไปรษณีย์ที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทกิจการไปรษณีย์

ในการกำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องมิใช่เป็นคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว และมีสัดส่วนการถือหุ้นของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยมากกว่ากึ่งหนึ่งของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น รวมทั้งต้องมีกรรมการสัญชาติไทยมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด และผู้มีอำนาจกระทำการผูกพันนิติบุคคลนั้นต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยด้วย ในการนี้คณะกรรมการอาจกำหนดให้ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับที่เป็นนิติบุคคลจะต้องกำหนดข้อห้ามการกระทำอื่นใดที่มีลักษณะเป็นการครอบงำกิจการโดยบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยด้วยก็ได้

(๒) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๓) ไม่อยู่ระหว่างการถูกพักใช้หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการไปรษณีย์ หรือถูกเพิกถอนทะเบียนการประกอบกิจการไปรษณีย์

(๔) บุคคลผู้เป็นกรรมการ ผู้จัดการหรือผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ขอรับใบอนุญาตต้องไม่เคยถูกศาลมีคำสั่งพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคภายในระยะเวลาสองปีก่อนการยื่นคำขอรับใบอนุญาต

(๕) ไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด สำหรับการขอรับใบอนุญาตหรือขอจดทะเบียนการประกอบกิจการไปรษณีย์แต่ละประเภท

หลักการและเหตุผล

หลักเกณฑ์การอนุญาตและการจดทะเบียนควรถูกกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรอง (ประกาศ คณะกรรมการกำกับกิจการไปรษณีย์) เพื่อให้สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ง่าย รวมถึงต้องเปิดเผยเป็นการทั่วไป เพื่อความโปร่งใส นอกจากนี้คุณสมบัติของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับควรถูกกำหนดไว้เบื้องต้น ในพระราชบัญญัติ เช่น ต้องไม่เป็นคนต่างด้าว ต้องไม่เป็นผู้ล้มละลาย เป็นต้น ส่วนคุณสมบัติโดยละเอียด อาจกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรองเพื่อให้สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ง่ายและเกิดความยืดหยุ่นในการกำกับดูแล

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องแก้ไขฐานะ หรือการดำเนินงานของนิติบุคคลตามมาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการมีอำนาจผ่อนผันให้ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับมีส่วนร่วมการถือหุ้นและกรรมการ แตกต่างจากมาตรา ๒๗ ก็ได้ แต่ต้องกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขใด ๆ ไว้ เพื่อให้ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ ภายใต้กำกับต้องนำหุ้นเสนอขายหรือเปลี่ยนแปลงกรรมการตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

หลักการและเหตุผล

กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจผ่อนผันส่วนการถือหุ้นและกรรมการของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ ภายใต้กำกับเพื่อให้การกำกับดูแลมีความยืดหยุ่น เนื่องจากในบางช่วงเวลาอาจเกิดกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลง อำนาจควบคุมในกิจการของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับ โดยเฉพาะบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาจดทะเบียน ประกอบธุรกิจในประเทศไทย ทำให้ไม่เกิดบริษัทดังกล่าวยังสามารถดำรงคุณสมบัติของผู้จดทะเบียนและให้บริการ ไปรษณีย์ในประเทศไทยได้จนกว่าจะแก้ไขเรื่องดังกล่าวให้เรียบร้อย

มาตรา ๒๙ ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและกิจการไปรษณีย์พื้นฐาน โดยทั่วถึงตามมาตรา ๒๖ วรรคแรก (๑) มีหน้าที่ในการจัดทำบริการไปรษณีย์พื้นฐานทั่วประเทศ เพื่อเป็นประกัน ความมั่นคงในการดำรงไว้ซึ่งการให้บริการให้ประชาชนเข้าถึงด้วยราคาเป็นธรรม โดยต้องมีการจัดทำแผน การลงทุนและแผนการให้บริการกิจการไปรษณีย์ที่สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประกอบการยื่น ขอรับใบอนุญาต

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและกิจการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึง มีหน้าที่ต้องจัดทำบริการไปรษณีย์พื้นฐานทั่วประเทศ ดังนั้นจึงต้องมีการยื่นแผนการลงทุนและแผนการให้บริการ กิจการไปรษณีย์อย่างทั่วถึงทั้งประเทศต่อคณะกรรมการเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการกำกับกิจการ ไปรษณีย์ด้วย

มาตรา ๓๐ ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับต้องชำระค่าธรรมเนียมการประกอบกิจการไปรษณีย์ ตามอัตรา หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ทั้งนี้ จะต้องไม่เป็นภาระแก่ผู้ประกอบการหรือ ผู้ใช้บริการโดยไม่สมเหตุผล

การกำหนดอัตราและหลักเกณฑ์ของค่าธรรมเนียมการประกอบกิจการไปรษณีย์ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการคำนึงถึงลักษณะการให้บริการตามประเภทของใบอนุญาตและการจดทะเบียน ตลอดจนรายจ่าย ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการไปรษณีย์อันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

หลักการและเหตุผล

ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับทุกรายต้องชำระค่าธรรมเนียมการประกอบกิจการไปรษณีย์ ไม่ว่าจะเป็นผู้รับใบอนุญาตหรือผู้จดทะเบียน ซึ่งการเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้ประกอบการที่จดทะเบียนเป็นไปใน แนวทางเดียวกับประเทศเยอรมนี ทั้งนี้อัตราค่าธรรมเนียมควรคำนึงความแตกต่างของลักษณะการให้บริการ ตามประเภทของใบอนุญาตและการจดทะเบียนของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์แต่ละราย รวมถึงควรครอบคลุม ต้นทุนในการกำกับดูแลการประกอบกิจการไปรษณีย์ของคณะกรรมการกำกับกิจการไปรษณีย์ และสำนักงาน ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

มาตรา ๓๑ ในการประกอบกิจการไปรษณีย์ ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในการกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตหรือจดทะเบียน ให้คณะกรรมการกำหนดสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบโดยเฉพาะของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้จดทะเบียนให้ชัดเจน รวมทั้งกำหนดแผนการให้บริการกิจการไปรษณีย์ของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้จดทะเบียน โดยอย่างน้อยต้องกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการเริ่มให้บริการ รายละเอียดของลักษณะหรือประเภท การให้บริการ และอัตราค่าบริการ ทั้งนี้คณะกรรมการอาจกำหนดเงื่อนไขอื่นที่จำเป็นในการให้บริการเพื่อประโยชน์สาธารณะสำหรับผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและกิจการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึงก็ได้

ในกรณีที่มีเหตุสำคัญเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ หรือกฎหมาย หรือพหุติการณ์ เปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขในการอนุญาตหรือจดทะเบียนได้ตามความจำเป็น

หลักการและเหตุผล

คณะกรรมการกำกับกิจการไปรษณีย์ย่อมมีอำนาจในการกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตหรือจดทะเบียนได้ตามความเหมาะสม โดยมีการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำให้ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับทุกรายต้องกำหนด ขั้นตอนและระยะเวลาในการเริ่มให้บริการ รายละเอียดของลักษณะหรือประเภท การให้บริการ และอัตราค่าบริการ นอกจากนี้เนื่องจากการประกอบกิจการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและกิจการไปรษณีย์พื้นฐาน โดยทั่วถึงมีความสำคัญมากกว่ากิจการไปรษณีย์ประเภทอื่น ดังนั้นคณะกรรมการกำกับกิจการไปรษณีย์ จึงควรมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ เพื่อประโยชน์สาธารณะได้

มาตรา ๓๒ ใบอนุญาตประกอบกิจการไประษณียตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑) ให้มีอายุตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดสำหรับใบอนุญาตแต่ละประเภท

การขอต่ออายุใบอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอดังกล่าวแล้วให้ถือว่าผู้ยื่นคำขออยู่ในฐานะผู้รับใบอนุญาตจนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต แต่ทั้งนี้ คณะกรรมการต้องพิจารณาและแจ้งคำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำขอ

การยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตและการให้ต่ออายุใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนดซึ่งต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๒๗ ด้วย

การกำหนดระยะเวลาในการอนุญาตและการต่ออายุใบอนุญาต ให้คณะกรรมการกำหนด โดยคำนึงถึงระยะเวลาตามแผนการลงทุน ขอบเขตการให้บริการ แนวทางการพัฒนากิจการของผู้ขอรับใบอนุญาต การคุ้มครองผู้บริโภคที่จะได้รับการบริการอย่างต่อเนื่อง และผลการประเมินการประกอบกิจการ

การเลิกประกอบกิจการไประษณีย ผู้รับใบอนุญาตต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าหกเดือน ในการนี้คณะกรรมการอาจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติก่อนเลิกกิจการก็ได้

หลักการและเหตุผล

สำหรับกรณีของกิจการไประษณียที่ได้รับใบอนุญาต ใบอนุญาตดังกล่าวจะมีการกำหนดอายุของการได้รับสิทธิในการจัดทำบริการไประษณียที่รัฐพึงสงวนหรือบริการไประษณียพื้นฐาน เช่น ๑๐ ปี และต่ออายุได้คราวละ ๑๐ ปี เป็นต้น ในขณะที่กรณีของกิจการไประษณียที่จดทะเบียนจะไม่มีกำหนดอายุของการได้รับสิทธิในการจัดทำบริการไประษณียเฉพาะ (ผู้จดทะเบียนมีสิทธิให้บริการจนกว่าจะเลิกกิจการหรือถูกเพิกถอนทะเบียน) ซึ่งเป็นความแตกต่างโดยทั่วไปของระบบใบอนุญาตและระบบจดทะเบียน

มาตรา ๓๓ ผู้ประกอบกิจการไประษณียภายใต้กำกับต้องรายงานให้คณะกรรมการทราบโดยไม่ชักช้าเมื่อมีเหตุการณ์ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ประกอบกิจการไประษณียภายใต้กำกับได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงจนอาจเกิดปัญหาในการให้บริการไประษณีย

(๒) ผู้ประกอบกิจการไประษณียภายใต้กำกับกระทำหรือถูกระทำอันมีลักษณะเป็นการครอบงำกิจการหรือถูกครอบงำกิจการตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(๓) กรณีใด ๆ ที่มีหรืออาจจะมีผลกระทบต่อการประกอบกิจการหรือการให้บริการของผู้ประกอบกิจการไประษณียภายใต้กำกับตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการไประษณียภายใต้กำกับจะทำสัญญาให้บุคคลอื่นมีอำนาจทั้งหมดหรือบางส่วนในการบริหารงานของผู้รับใบอนุญาต ต้องรายงานให้คณะกรรมการทราบก่อนดำเนินการ เว้นแต่การให้บริการไประษณียที่รัฐพึงสงวนหรือบริการไประษณียพื้นฐานโดยทั่วถึง หากมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนให้ดำเนินการก่อนรายงานได้

เมื่อคณะกรรมการได้รับรายงานตามวรรคแรกหรือวรรคสอง ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ประกอบกิจการไประษณียภายใต้กำกับต้องปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะได้

หลักการและเหตุผล

การรายงานให้คณะกรรมการกำกับกิจการไปรษณีย์ทราบถึงผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับ ถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้คณะกรรมการสามารถติดตามและประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นต่อกิจการไปรษณีย์ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนได้ ดังนั้นผู้ประกอบการไปรษณีย์ภายใต้กำกับจึงต้องรายงานให้คณะกรรมการทราบโดยไม่ชักช้าเมื่อเกิดเหตุการณ์สำคัญดังกล่าว

ส่วนที่ ๒

สิทธิและหน้าที่ของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับ

มาตรา ๓๔ ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับมีหน้าที่ให้บริการตามมาตรฐานและคุณภาพการให้บริการที่มีความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และเชื่อถือได้ ที่กำหนดโดยประกาศคณะกรรมการตามมาตรา ๒๐วรรคหนึ่ง (๕) และต้องให้บริการอย่างน้อย ๖ วันต่อสัปดาห์ จะพักหรือหยุดการให้บริการไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับจะปฏิเสธการให้บริการโดยไม่มีเหตุอันสมควรไม่ได้

ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับต้องจัดให้มีการเผยแพร่ประเภทบริการ มาตรฐานการให้บริการ และอัตราค่าบริการของตนไว้เป็นการทั่วไป และต้องแสดงไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ ที่ทำการไปรษณีย์ หรือสถานที่อื่น ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดเพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถตรวจสอบได้

ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับได้โฆษณายืนยันมาตรฐานหรือคุณภาพใด ๆ ของการให้บริการไปรษณีย์ของตนไว้ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามที่โฆษณานั้น ถ้าผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับไม่ให้บริการได้ตามที่โฆษณาไว้ ให้ผู้มีส่วนได้เสียร้องเรียนไปยังคณะกรรมการและให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับดำเนินการแก้ไขให้ตรงตามที่โฆษณาได้

หลักการและเหตุผล

การกำหนดมาตรฐานในการให้บริการให้มีความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีความน่าเชื่อถือ มีความสอดคล้องกับกฎหมายไปรษณีย์ ในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลียที่กำหนดให้มาตรฐานการให้บริการไปรษณีย์ต้องมีความสมเหตุสมผลกับความต้องการของสังคม อุตสาหกรรมและการค้าของประเทศ ส่วนประเทศอินโดนีเซียก็ได้กำหนดกรอบมาตรฐานการให้บริการว่าต้องมีความเป็นเลิศไว้เป็นหลักการ และให้ไปกำหนดรายละเอียดในกฎระเบียบอื่นเพิ่มเติม

จึงเห็นได้ว่าการกำหนดแนวทางการมาตรฐานการให้บริการไปรษณีย์เอาไว้ในกฎหมายหลักในหลายๆ ประเทศ ประเทศไทยจึงควรกำหนดให้มีคำว่า มาตรฐานและคุณภาพการให้บริการมีความรวดเร็ว มีคุณภาพ และเชื่อถือได้ ไว้ในพระราชบัญญัติเพื่อเป็นกรอบทำให้การออกกฎกระทรวงเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดในพระราชบัญญัติต่อไป

กรณีของจำนวนวันการให้บริการอาจมีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ เช่น ประเทศเยอรมันกำหนดให้การให้บริการไปรษณีย์ Universal Service ต้องส่งไปรษณีย์ในทุกวันทำงาน (working days) ประเทศอังกฤษกำหนดให้ส่งจดหมายในทุกวันจันทร์ถึงเสาร์ ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดให้มีการส่งไปรษณีย์อย่างน้อยหกวันต่อสัปดาห์ ยกเว้นในช่วงสัปดาห์ที่ติดวันหยุดที่กำหนดโดยรัฐ หรือในกรณีฉุกเฉิน ดังนั้น เพื่อให้การให้บริการส่งไปรษณีย์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการจึงควรกำหนดวันให้บริการส่งไปรษณีย์ที่เป็นมาตรฐานขั้นต่ำไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน

มาตรา ๓๕ สัญญาหรือความตกลงใด ๆ เกี่ยวกับการประกอบกิจการไปรษณีย์ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ถ้าผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับจะทำกับรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และบุคคลหรือนิติบุคคลที่อยู่ในต่างประเทศ รวมทั้งการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกสัญญาหรือความตกลงดังกล่าว จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการด้วย เว้นแต่เป็นการจัดซื้อจัดจ้างตามปกติ หรือเป็นสัญญาหรือความตกลงที่คณะกรรมการประกาศยกเว้นให้ไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับต้องส่งมอบสำเนาสัญญาหรือความตกลงที่ทำกับรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และบุคคลหรือนิติบุคคลที่อยู่ในต่างประเทศทุกฉบับตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดภายในสามสิบวันนับแต่วันทำ สัญญาหรือความตกลงดังกล่าว เว้นแต่สัญญาหรือความตกลงเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง หรือสัญญาหรือความตกลงที่คณะกรรมการประกาศกำหนดยกเว้นไม่ต้องส่งให้คณะกรรมการ

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าสัญญาหรือความตกลงใดได้กระทำขึ้นโดยไม่ได้รับความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง หรือมีการดำเนินการใดที่แตกต่างไปจากความเห็นชอบของคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับดำเนินการแก้ไขตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด ถ้าผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับไม่ดำเนินการภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือเป็นเหตุแห่งการเพิกถอนใบอนุญาตหรือทะเบียน

หลักการและเหตุผล

มาตรานี้เป็นหลักการที่สอดคล้องกับมาตรา ๕๔ ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นการที่ให้หน่วยงานกำกับดูแลมีอำนาจในการควบคุมและตรวจสอบสัญญาหรือข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศในกิจการที่มีความสำคัญหรือต่อความมั่นคงของประเทศ

โดยที่กิจการไปรษณีย์ก็เป็นกิจการที่เป็นบริการสาธารณะพื้นฐานสำคัญที่ควรต้องมีการควบคุมตรวจสอบในลักษณะเดียวกันกับกิจการโทรคมนาคมเช่นเดียวกัน

มาตรา ๓๖ ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ที่ต้องได้รับอนุญาตมีสิทธิเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการตามอัตราขั้นสูงของกิจการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและกิจการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึงที่กำหนดในประกาศคณะกรรมการออกตามความในมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๖) โดยต้องเป็นอัตราค่าธรรมเนียมที่เป็นธรรม สมเหตุสมผล ที่ประชาชนทั่วไปสามารถจ่ายได้

ผู้ประกอบการไปรษณีย์ที่ต้องจดทะเบียนมีสิทธิกำหนดและเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการด้วยตนเอง โดยค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการต้องไม่มีลักษณะที่เป็นการกีดกันทางการค้า หรือจำกัดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม หรือกำหนดในอัตราที่ต่ำกว่าต้นทุนการให้บริการที่แท้จริง และต้องเรียกเก็บจากผู้ใช้บริการของตนในอัตราเดียวกันสำหรับบริการในลักษณะหรือประเภทเดียวกัน

คณะกรรมการอาจกำหนดให้ผู้ประกอบการไปรษณีย์ภายใต้กำกับลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

หลักการและเหตุผล

การกำหนดค่าธรรมเนียมไปรษณีย์ให้สมเหตุสมผลอันประชาชนสามารถจ่ายได้ (affordable) สำหรับบริการไปรษณีย์ Universal Service เป็นหลักการที่หลาย ๆ ประเทศต่างกำหนดไว้ ทั้งประเทศเยอรมัน อังกฤษ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา อินโดนีเซีย นอกจากนี้ ในบางประเทศยังกำหนดให้เป็นอัตราค่าบริการเดียวกันทั่วทั้งประเทศ เช่น ประเทศออสเตรเลีย อังกฤษ หรือมีการกำหนดให้ค่าธรรมเนียมต้องได้รับการตรวจสอบและอนุมัติจากหน่วยงานกำกับดูแลก่อนเพื่อไม่ให้มีการตั้งราคาเกินควรตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น และประเทศเยอรมัน การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไปรษณีย์จึงควรพิจารณาถึงความสมเหตุสมผลและมีอัตราไม่สูงจนเกินไปเพื่อให้ประชาชนทั่วไปมีความสามารถจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อเข้าถึงบริการได้ นอกจากนี้ ประเทศอังกฤษยังกำหนดให้ค่าธรรมเนียมสำหรับไปรษณีย์ลงทะเบียนและการรับประกันต้องสามารถจ่ายได้โดยประชาชนทั่วไปด้วย

เว้นแต่การให้บริการไปรษณีย์ของผู้จดทะเบียนที่ถือเป็นการให้บริการเชิงพาณิชย์ที่ควรมีการกำหนดอัตราบริการได้เอง โดยคำนึงถึงต้นทุนเป็นสำคัญ ตามตัวอย่างกฎหมายในประเทศอินโดนีเซีย แต่ต้องระมัดระวังไม่ให้มีการกำหนดค่าบริการที่ต่ำจนเกินไปในลักษณะที่ขัดต่อการแข่งขันที่เป็นธรรม เนื่องจากผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่ต้องจดทะเบียนไม่มีภาระที่ต้องให้บริการไปรษณีย์ทั่วประเทศเหมือนกับผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่ต้องได้รับใบอนุญาตซึ่งมีต้นทุนในการให้บริการที่สูงกว่า

มาตรา ๓๗ ในการให้บริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวน ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่จัดให้มีที่ทำการไปรษณีย์ตู้ไปรษณีย์ และอุปกรณ์อื่นที่จำเป็นในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการอย่างเพียงพอและทั่วถึงตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้รับใบอนุญาตจัดทำแผนแสดงการกำหนดจุดก่อสร้างหรือติดตั้ง พร้อมทั้งเหตุผลและความจำเป็นเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ทราบก่อนดำเนินการ

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสองแล้ว ให้ผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิดังต่อไปนี้

(๑) ติดตั้งตู้ไปรษณีย์หรืออุปกรณ์ประกอบใดในการให้บริการไปรษณีย์ที่ต้องกระทำในที่ดินหรือทางสาธารณะของแผ่นดิน โดยต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินหรือทางสาธารณะนั้นทราบก่อน และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวกำหนด

(๒) ตั้งที่ทำการไปรษณีย์หรือติดตั้งอุปกรณ์ประกอบใดในการให้บริการไปรษณีย์ในที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน โดยต้องขออนุญาตต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดินก่อน และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวกำหนด

(๓) ติดตั้งตู้ไปรษณีย์หรืออุปกรณ์ประกอบใดในการให้บริการไปรษณีย์ในที่ดินของบุคคลอื่น โดยต้องทำความตกลงกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นตามแนวทางที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตไม่อาจดำเนินการตามวรรคสามได้ เพราะเหตุที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือมีการเรียกค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนสูงเกินกว่าปกติในสภาพการใช้ประโยชน์เช่นนั้น ผู้รับใบอนุญาตอาจร้องขอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา ถ้าคณะกรรมการเห็นว่าการดำเนินการของผู้รับใบอนุญาตเป็นกรณีจำเป็น อันมีอาจหลีกเลี่ยงได้ และไม่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือทรัพย์สินนั้นตามสมควร ให้คณะกรรมการมีอำนาจแจ้งการใช้ที่ดินหรือทรัพย์สินเพื่อการนั้นให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินหรือทรัพย์สิน หรือเจ้าของ หรือผู้ครอบครองที่ดินหรือทรัพย์สินอันทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน โดยต้องแจ้งกำหนดวัน เวลา และการที่จะกระทำโดยคณะกรรมการมีอำนาจกำหนด ค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนที่เหมาะสมให้แก่ผู้นั้น

ผู้ได้รับแจ้งตามวรรคสี่อาจยื่นคำร้องแสดงเหตุที่ไม่สมควรใช้ที่ดินเพื่อการนั้นหรือทรัพย์สินเพื่อการนั้น หรือการดำเนินการดังกล่าวจะก่อความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อการใช้ประโยชน์ในที่ดินไปยังคณะกรรมการ เพื่อวินิจฉัยภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

เมื่อพ้นกำหนดเวลาที่คณะกรรมการได้แจ้งตามวรรคสี่ และผู้รับใบอนุญาตได้จ่ายค่าตอบแทนการใช้ที่ดิน และทรัพย์สินแล้ว ให้ผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิใช้ที่ดินหรือทรัพย์สินเพื่อดำเนินการตามวรรคสี่ได้แต่ต้องภายใต้ หลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ซึ่งต้องไม่ก่อความเดือดร้อนรำคาญหรือไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพธรรมชาติและไม่ทำให้ประโยชน์ในที่ดินนั้นลดลงจนเกินสมควรแก่เหตุด้วย

หลักการและเหตุผล

ในการจัดให้มีที่ทำการไปรษณีย์ ตู้ไปรษณีย์ และอุปกรณ์อื่นที่จำเป็นในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับบริการไปรษณีย์ที่ต้องขอรับใบอนุญาตควรเป็นไปอย่างเพียงพอ และมีพื้นที่ครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนผู้ใช้บริการ และรับประกันความถี่ ในการรับส่งไปรษณีย์ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับกฎหมายในต่างประเทศ เช่น ประเทศเยอรมัน ที่กำหนดให้จุดให้บริการต้องอยู่ในระยะที่เหมาะสม มีการกำหนดจำนวนขั้นต่ำของสาขาที่ให้บริการไปรษณีย์ Universal Service และมีการกำหนดจุดตู้ไปรษณีย์ให้มีระยะห่างไม่เกิน ๑ กิโลเมตรจากจุดชุมชน ส่วนในประเทศ สหรัฐอเมริกาก็กำหนดให้ต้องมีที่ทำการไปรษณีย์อย่างทั่วถึงแม้ในพื้นที่ชนบทห่างไกล

มาตรา ๓๘ ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับหรือพนักงานของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ ภายใต้กำกับมีหน้าที่ในการเก็บรักษาข้อมูลหรือข่าวสารใด ๆ ที่ได้มาจากการปฏิบัติงานในหน้าที่อันเกี่ยวข้องกับกิจการไปรษณีย์ตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องไม่เปิดเผยข้อมูล หรือข่าวสารดังกล่าว เว้นแต่เป็นการเปิดเผย เพื่อประโยชน์ในการสอบสวน การพิจารณาคดี หรือการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด

หลักการและเหตุผล

เนื่องด้วยการให้บริการไปรษณีย์ของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์อาจทำได้มาซึ่งข้อมูลหรือข่าวสารใด ๆ ที่มาจากการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งอาจต้องมีการปกปิดหรือเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามตามข้อกำหนดของกฎหมายอื่น ๆ

ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล หรือพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ในกรณีที่เป็นข้อมูลข่าวสารของทางราชการ ที่ต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชนได้มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลเหมือนกับหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ

ในประเทศออสเตรเลียก็อนุญาตให้ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลหรือเอกสารเนื่องจากจากการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ และอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลตามหมายที่ออกโดยรัฐ หรือต้องเปิดเผยข้อมูลเพื่อเป็นพยานหลักฐานในศาล หรือเปิดเผยข้อมูลตามที่กฎหมายกำหนด หรือเปิดเผยในข้อมูลให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โรงพยาบาลในกรณีที่เชื่อได้ว่าการเปิดเผยจำเป็นต่อการป้องกันภัยคุกคามร้ายแรงต่อชีวิตหรือสุขภาพที่ใกล้จะเกิดขึ้น เป็นต้น

มาตรา ๓๙ ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานประจำปีเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการประกอบกิจการไปรษณีย์ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ โดยรายงานประจำปีต้องมีรายละเอียดตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

หลักการและเหตุผล

หน้าที่ในการรายงานเป็นอีกแนวทางในการกำกับดูแลการให้บริการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด รายงานประจำปีจะเป็นหลักฐานในการให้บริการของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ ซึ่งเป็นหลักการที่หลาย ๆ ประเทศต่างกำหนดไว้ ทั้งประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา เพื่อจะได้วิเคราะห์ถึงต้นทุน รายได้ การเรียกเก็บค่าบริการ คุณภาพการให้บริการ ข้อร้องเรียนและแนวทางแก้ไข เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ให้บริการกิจการไปรษณีย์ที่ต้องจดทะเบียน

จึงควรมีการกำหนดให้ผู้ให้บริการไปรษณีย์มีหน้าที่ในการจัดทำรายงานประจำปี เพื่อกำกับดูแลตนเอง ลดภาระหน้าที่ของหน่วยงานกำกับดูแลในการติดตามตรวจสอบและประเมินผล

ส่วนที่ ๓

การรับส่งไปรษณีย์ภัณฑ์

มาตรา ๔๐ ไปรษณีย์ภัณฑ์ที่จะส่งทางไปรษณีย์ได้ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วยการรับส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ดังต่อไปนี้

- (๑) ระบุชนิดวัตถุที่ไม่อนุญาตให้ส่งทางไปรษณีย์ ซึ่งต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๔๑ และ ๔๒
- (๒) วางเงื่อนไขในการส่งวัตถุทางไปรษณีย์
- (๓) วางระเบียบการกักกันและจำหน่ายวัตถุที่ส่งทางไปรษณีย์อันเป็นของต้องห้ามหรือพิกัดภาษีหรือฝ่าฝืนกฎหมายหรือกฎหมายอื่น
- (๔) จำแนกประเภท และวางระเบียบว่าด้วยสัญญาณ ขนาดน้ำหนัก เครื่องหุ้มห่อ และการผูกมัดกับการใช้ไปรษณีย์ภัณฑ์

- (๕) กำหนดประเภทไปรษณีย์ภัณฑ์อันควรอยู่ในลำดับจ่าย หรือส่งก่อนและหลังตามที่จำเป็น
- (๖) กำหนดเวลาและวิธีการให้รับและส่งไปรษณีย์ภัณฑ์

หลักการและเหตุผล

มาตรานี้มีที่มาจากพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ มาตรา ๒๑ และมีความสอดคล้องกับหลักการกฎหมายไปรษณีย์ในหลายประเทศที่มีการวางกฎเกณฑ์ในการรับส่งไปรษณีย์ภัณฑ์เพื่อความชัดเจนและเป็นระเบียบเรียบร้อย ถือเป็นหลักการสากล

อีกทั้งแนวทางในหลายประเทศที่ได้กำหนดเกณฑ์วัตถุที่ไม่สามารถส่งได้ทางไปรษณีย์เอาไว้ในกฎหมายหลัก เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย อินโดนีเซีย โดยในประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดเป็นหมวด (Chapter) ของสิ่งที่ไม่สามารถส่งทางไปรษณีย์ได้ เช่น ไปรษณีย์ภัณฑ์ที่มีหลักฐานเชื่อได้ว่าเป็นชื่อหรือที่อยู่ปลอม

มาตรา ๔๑ ห้ามมิให้บุคคลใดส่งทางไปรษณีย์ซึ่งไปรษณีย์ภัณฑ์อันเห็นได้ประจักษ์ว่ามีถ้อยคำเครื่องหมายหรือลวดลายที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ หรือหยาบช้าลามก หรือเป็นที่ยุยงส่งเสริมให้มีการกำเริบหรือหยาบคาย หรือขู่เข็ญ หรือกรรโชก หรือผรุสวาทอย่างร้ายแรง หรือสิ่งอื่น ๆ ที่ผิดกฎหมาย รวมถึงห้ามมิให้ส่งสิ่งของใด ๆ ที่ฝ่าฝืนกฎหมายอื่น อันรวมถึงยาเสพติดและสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท

หลักการและเหตุผล

มาตรานี้มีที่มาจากพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ มาตรา ๒๔ ทั้งนี้ กฎหมายไปรษณีย์ในหลายประเทศมีการกำหนดข้อห้ามไม่ให้ส่งไปรษณีย์ภัณฑ์สำหรับสิ่งลามก อนาจาร ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา มีข้อกำหนดห้ามมิให้รับเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ผ่านทางไปรษณีย์สำหรับสิ่งของที่ละเมิดต่อกฎหมาย ได้แก่ สิ่งลามก อนาจาร สิ่งสกปรกชั่วร้าย โดยต้องส่งคืนสิ่งของดังกล่าวกลับไปยังผู้ส่งและระบุว่า “ผิดกฎหมาย”

นอกจากนี้ในคู่มือสหภาพสากลไปรษณีย์ (Universal Postal Union (UPU) Convention Manual) ได้กำหนดสิ่งของต้องห้ามส่งทางไปรษณีย์ เช่น ยาเสพติดและสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ตามที่คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศกำหนด หรือยาเสพติดอื่น ๆ ที่ห้ามในประเทศปลายทาง สิ่งลามก ผิดศีลธรรม สินค้าปลอม ละเมิด

การกำหนดห้ามมิให้ส่งไปรษณีย์ภัณฑ์สำหรับสิ่งหยาบช้าลามก และยาเสพติดหรือสิ่งผิดกฎหมายอื่น ๆ จึงเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับหลักสากล จึงควรเพิ่มคำว่า “ยาเสพติด” ด้วย อย่างไรก็ตาม ไม่ปรากฏว่ามีการกำหนดห้ามการส่งไปรษณีย์ที่มีถ้อยคำเครื่องหมายหรือลวดลายเป็นสัญญาณแผ่นดินในต่างประเทศอื่น จึงน่าจะเป็นความเฉพาะเจาะจงของกฎหมายไทยที่จำกัดเสรีภาพในการแสดงออกเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติและความสงบเรียบร้อยของสังคม แต่น่าจะเปลี่ยนการใช้ถ้อยคำในกฎหมายให้เข้ากับยุคสมัย แต่ยังคงความหมายไม่ต่างจากเดิมคือ “ถ้อยคำหรือเครื่องหมายที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ” แทน

มาตรา ๔๒ ห้ามมิให้บุคคลใดส่งทางไปรษณีย์ซึ่งวัตถุมีคมที่ไม่มีเครื่องหุ้มห่อป้องกันพอ หรือวัตถุระเบิด หรือสิ่งโสโครก หรือสิ่งมีพิษ หรือสัตว์มีชีวิต หรือสิ่งของที่มีสภาพอันน่าจะก่อให้เกิดอันตรายหรือเสียหาย แก่ไปรษณีย์ภัณฑ์ในระหว่างส่งทางไปรษณีย์หรือแก่พนักงานของผู้รับใบอนุญาต เว้นไว้แต่คณะกรรมการ จะมีข้อบังคับหรือเงื่อนไขกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

หลักการและเหตุผล

มาตรานี้คัดลอกมาจากพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ มาตรา ๒๓ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางสากลโดยคู่มือสหภาพสากลไปรษณีย์ (Universal Postal Union (UPU) Convention Manual) ที่ได้กำหนดสิ่งของต้องห้ามส่งทางไปรษณีย์ เช่น โดยธรรมชาติหรือการบรรจุหีบห่ออาจทำให้เจ้าหน้าที่หรือประชาชนทั่วไปตกอยู่ในอันตราย หรือทำให้สิ่งของอื่น ๆ อุปกรณ์ไปรษณีย์ หรือทรัพย์สินของบุคคลที่สาม เปื้อนหรือเสียหาย หรือเป็นวัตถุอันตราย หรือแม้แต่เป็นสิ่งของจำลองที่ดูเหมือนระเบิดหรืออาวุธ (เช่น ระเบิดมือปลอม, กระสุนปลอม) หรือเป็นสัตว์มีชีวิต แต่ยกเว้นสิ่งมีชีวิตบางประเภท เช่น ผึ้ง ปลิง หนอนไหม

ประเทศออสเตรเลียมีกฎหมายห้ามส่งสิ่งที่เป็นหรืออาจเป็นวัตถุระเบิด อันตราย หรือเป็นอันตราย ส่วนประเทศอินโดนีเซียมีการห้ามส่งสิ่งของที่อาจเป็นอันตรายต่อไปรษณีย์อื่น สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย สาธารณะ เช่น ยาเสพติดและสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ สิ่งลามกหรือขัดต่อศีลธรรม เป็นต้น

มาตรา ๔๓ ไปรษณีย์ภัณฑ์ใดที่ส่งทางไปรษณีย์อันเป็นการฝ่าฝืนประกาศของคณะกรรมการหรือ บัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับหรือพนักงานของผู้ประกอบกิจการ ไปรษณีย์ภายใต้กำกับมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) เปิดไปรษณีย์ภัณฑ์เพื่อตรวจสอบ ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีสิ่งที่ไม่อนุญาตให้ส่งทางไปรษณีย์ หรือเป็นการส่งโดยผิดเงื่อนไข

(๒) ปฏิเสธการรับฝาก กักไว้หรือส่งกลับคืนไปยังผู้ฝาก หรือจำหน่ายเป็นอย่างอื่น

(๓) ทำลายในกรณีที่สิ่งต้องทำลาย

(๔) ส่งไปยังเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องในกรณีที่เป็นของผิดกฎหมาย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศ กำหนด

หลักการและเหตุผล

กฎหมายไปรษณีย์ในบางประเทศได้กำหนดให้อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ละเมิด ต่อกฎหมาย เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ในการค้นและตรวจสอบไปรษณีย์ภัณฑ์ ที่ละเมิดต่อกฎหมาย ซึ่งหากพบข้อสงสัยเจ้าหน้าที่ที่สามารถเปิดหีบห่อและค้น และสามารถกักสิ่งของที่ขัด ต่อกฎหมายได้ตลอดการขนส่ง โดยสิ่งของที่ผิดกฎหมายดังกล่าวจะถูกริบเอาไว้

มาตรา ๔๔ ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับต้องดำเนินการขนส่งไปรษณีย์โดยใช้ความระมัดระวังอย่างเพียงพอเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพขนส่ง และปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

หลักการและเหตุผล

มาตรานี้มีที่มาจากพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ มาตรา ๘ ที่กำหนดให้กรมไม่ต้องรับผิดชอบจากการที่ไปรษณีย์สูญหาย ส่งผิด เน้นช้า แตกหัก หรือบุบสลาย เว้นแต่ในกรณีพิเศษที่มีกฎหมายหรือกฎข้อบังคับระบุไว้ชัดแจ้งว่าต้องเสียค่าทำขวัญ อย่างไรก็ตาม หากเทียบเคียงกับแนวทางการบริการไปรษณีย์ที่เป็นสากลตามคู่มือสหภาพสากลไปรษณีย์ (Universal Postal Union (UPU) Convention Manual) ได้กำหนดให้ผู้ส่งมีสิทธิได้รับค่าชดเชยกรณีที่พักสูญหาย ถูกขโมย ตามที่ระเบียบกำหนด แต่หากเป็นพัสดุที่มีการประกันการเสียหายจะได้รับค่าชดเชยตามมูลค่าที่ได้ทำประกันไว้ ส่วนในกฎหมายของประเทศอินโดนีเซียก็ได้กำหนดให้ผู้ส่งมีสิทธิได้รับค่าชดเชยในกรณีที่ไปรษณีย์สูญหาย พักสูญหาย หรือการขนส่งล่าช้า หรือส่งการส่งที่ผิดพลาดด้วย

ดังนั้นเพื่อเป็นการวางมาตรฐานให้การขนส่งไปรษณีย์ จึงควรกำหนดให้ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับต้องใช้ความระมัดระวังอย่างน้อยตามมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพขนส่ง หรือดำเนินการตามมาตรฐานที่คณะกรรมการประกาศกำหนด เพื่อให้ผู้ให้บริการไปรษณีย์มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง

มาตรา ๔๕ ผู้ฝากส่งไปรษณีย์ภัณฑ์อาจขอให้มีการประกันความเสียหาย สูญหาย หรือล่าช้าระหว่างส่งทางไปรษณีย์

ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ในกรณีที่ไปรษณีย์ภัณฑ์ตามวรรคหนึ่ง เกิดการเสียหาย สูญหาย หรือล่าช้า เว้นแต่การเสียหาย สูญหาย หรือล่าช้านั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดแต่สภาพของไปรษณีย์ภัณฑ์นั่นเอง หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ฝากหรือผู้รับ

เมื่อผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับจะต้องใช้ราคาไปรษณีย์ภัณฑ์ตามวรรคสอง โดยผู้ฝากได้แจ้งราคาไว้แล้ว ให้ถือว่า การแจ้งราคาไว้นั้นเป็นข้อสันนิษฐานว่าไปรษณีย์ภัณฑ์นั้นมีราคาตามที่ได้แจ้งไว้ แต่ทั้งนี้ ไม่เกินราคาที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และผู้ฝากจะเรียกค่าสินไหมทดแทนเกินกว่าราคาที่ได้ระบุแจ้งไว้นั้นไม่ได้

การเรียกให้ชดใช้ราคาตามวรรคสอง ห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันส่งมอบหรือวันที่ควรจะได้นำส่งมอบ

หลักการและเหตุผล

มาตรานี้มีที่มาจากพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ มาตรา ๒๘-๓๒ และสอดคล้องกับแนวทางสากลตามคู่มือสหภาพสากลไปรษณีย์ (Universal Postal Union (UPU) Convention Manual) ที่กำหนดให้มีการรับผิดชอบไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ลงทะเบียน หรือมีประกันเกิดเสียหาย สูญหาย หรือล่าช้าระหว่างส่ง

มาตรา ๔๖ ผู้ฝากส่งมีสิทธิถอนไปรษณียภัณฑ์คืนจากพนักงานของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับหรือขอแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงจำหน่ายหรือให้จัดการแก่ไปรษณียภัณฑ์นั้นเป็นอย่างอื่นได้ตลอดเวลาที่ไปรษณียภัณฑ์นั้นอยู่ในระหว่างส่งทางไปรษณีย์ โดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นไปรษณียภัณฑ์ที่ยังมิได้นำจ่ายให้แก่ผู้รับ
- (๒) เป็นไปรษณียภัณฑ์ที่มีได้เป็นของต้องห้าม หรือมิได้ถูกยึดหรือริบตามกฎหมาย
- (๓) การให้บริการไปรษณีย์ของประเทศปลายทาง มิได้จัดทำข้อสงวนไม่ยอมรับคำร้องขอถอนคืน แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงจำหน่ายจากประเทศต้นทาง
- (๔) ผู้ฝากส่งต้องชำระค่าธรรมเนียมตามอัตราที่คณะกรรมการประกาศกำหนดสำหรับประเภทไปรษณียภัณฑ์และบริการที่ให้ และค่าบริการในการนำไปรษณียภัณฑ์กลับคืนมาให้ผู้ฝากส่งแล้ว ยกเว้นกรณีที่ไปรษณียภัณฑ์ดังกล่าวยังอยู่ที่ทำการไปรษณีย์รับฝากและยังมิได้ดำเนินการส่งต่อไปยังปลายทาง

หลักการและเหตุผล

มาตรานี้มีที่มาจากพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ มาตรา ๒๐ ที่กำหนดให้ผู้ฝากมีสิทธิจะถอนไปรษณียภัณฑ์นั้นคืนจากที่ทำการไปรษณีย์ หรือเปลี่ยนชื่อ หรือที่อยู่ หรือให้จัดการแก่ไปรษณียภัณฑ์นั้นเป็นอย่างอื่นได้ตลอดเวลาที่ไปรษณียภัณฑ์นั้นยังอยู่ในระหว่างส่งทางไปรษณีย์

มาตรา ๔๗ ผู้รับหรือผู้ฝากส่งมีสิทธิที่จะขอให้เปิดไปรษณียภัณฑ์ที่จะส่งมอบแก่ตนก่อนรับต่อหน้าพนักงานของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้พนักงานของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับทำบันทึกแสดงพฤติการณ์หรือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏแก่ตนไว้แล้วลงลายมือชื่อทั้งสองฝ่ายไว้เป็นสำคัญ

กรณีที่มีการดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้วปรากฏว่า ไปรษณียภัณฑ์ที่ส่งมอบนั้นเป็นไปตามคำสั่งของผู้รับหรือผู้ฝากส่ง ผู้รับมีหน้าที่ต้องรับไปรษณียภัณฑ์นั้นไว้โดยไม่ต้องชำระค่าบริการและค่าสิ่งของฝากส่งนั้น ๆ เว้นแต่ผู้รับปฏิเสธไม่รับไปรษณียภัณฑ์และให้ส่งคืนผู้ฝาก ผู้รับต้องชำระค่าบริการส่งคืนให้แก่ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับ

กรณีที่มีการดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้วปรากฏว่า ไปรษณียภัณฑ์ที่ส่งมอบนั้นไม่เป็นไปตามคำสั่งของผู้รับหรือผู้ฝากส่งและผู้รับไม่ยอมรับ ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับจะต้องส่งไปรษณียภัณฑ์คืนผู้ฝากส่ง โดยผู้ฝากส่งมีหน้าที่ต้องชำระค่าบริการส่งคืนให้แก่ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับ

หลักการและเหตุผล

วรรคแรกของมาตรานี้มีที่มาจากพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ มาตรา ๓๑ ที่ไม่ได้พบในหลักกฎหมายไปรษณีย์ของประเทศทั่วไป แต่นับว่ามีความสอดคล้องกับหลักการคุ้มครองผู้บริโภคในการตรวจสอบสิ่งของที่ตนจะได้รับ เพื่อให้มั่นใจว่าเป็นสิ่งของที่ตรงกับความต้องการ และไม่มีสิ่งของต้องห้ามหรืออันตราย อีกทั้งการเปิดไปรษณียภัณฑ์ต่อหน้าพนักงานและบันทึกหลักฐานยังสร้างความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือในการให้บริการไปรษณีย์ และการตรวจสอบยังเป็นการป้องกันการกระทำที่ผิดกฎหมายได้

มาตรา ๔๘ ไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ไม่สามารถนำจ่ายผู้รับได้ ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

หลักการและเหตุผล

ตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ได้มีการกำหนดเรื่องไปรษณีย์ภัณฑ์ส่งไม่ได้ไว้ในหมวด ๗ ซึ่งประเทศเยอรมัน ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่คล้ายกันไว้เช่นกัน เช่น ให้มีการแจ้งผู้รับให้มารับ ณ จุดให้บริการที่ใกล้ที่สุด หากไม่มารับภายในกำหนดให้คืนไปยังผู้ส่ง และประเทศออสเตรเลีย ให้ส่งกลับไปยังผู้ส่ง อย่างไรก็ตามไปรษณีย์ภัณฑ์มีหลายประเภท หลายรูปแบบจึงอาจให้คณะกรรมการออกประกาศกำหนดแนวทางการดำเนินการกรณีส่งไม่ได้ เพื่อให้ผู้ให้บริการไปรษณีย์ปฏิบัติตามได้อย่างเหมาะสม

ส่วนที่ ๔

การใช้และเชื่อมต่อเครือข่ายไปรษณีย์

มาตรา ๔๙ ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับที่มีเครือข่ายไปรษณีย์มีหน้าที่ให้ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับรายอื่นขอใช้เครือข่ายไปรษณีย์ของตนกับของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การปฏิเสธไม่ให้ใช้เครือข่ายไปรษณีย์ให้กระทำเฉพาะกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) เครือข่ายที่มีอยู่มีขีดความสามารถไม่เพียงพอที่จะรองรับการขอใช้เครือข่ายตามที่ขอได้
- (๒) การใช้เครือข่ายอาจก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับที่มีเครือข่ายเกินสมควร
- (๓) กรณีอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การเรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้หรือเชื่อมต่อเครือข่ายต้องเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล มีความเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับที่มีเครือข่ายและผู้ขอใช้เครือข่าย และมีความเท่าเทียมกันในระหว่างผู้ขอใช้เครือข่ายทุกราย

หลักการและเหตุผล

หลักการการใช้โครงข่ายร่วมกัน (Network Sharing) และการป้องกันการผูกขาด (Anti-Monopoly) เป็นแนวทางที่ใช้ในหลายอุตสาหกรรมที่มีโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ เช่น โทรคมนาคม พลังงาน และไปรษณีย์ ดังนั้น การกำหนดหลักเกณฑ์ตามร่างบทบัญญัติมาตรานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม (Fair Competition) และให้บริการไปรษณีย์ครอบคลุมและเข้าถึงได้มากขึ้น โดยไม่ทำให้เกิดการผูกขาดหรือค่าใช้จ่ายที่สูงเกินไป มีที่มาจากกฎหมายและแนวปฏิบัติระดับสากล ดังนี้

- Universal Postal Union (UPU) กำหนดว่า ประเทศสมาชิกต้องสนับสนุนการแข่งขันที่เป็นธรรมในตลาดไปรษณีย์ และต้องให้โครงข่ายไปรษณีย์พื้นฐานเปิดให้มีการใช้งานร่วมกัน
- European Postal Directive ที่กำหนดว่า ผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่มีโครงข่ายครอบคลุม ต้องเปิดให้ผู้ให้บริการรายอื่นสามารถเข้าถึงโครงข่ายได้ ในเงื่อนไขที่เป็นธรรม

- กฎหมายป้องกันการผูกขาดในสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป (Anti-Trust Laws & Competition Laws) บังคับให้บริษัทขนาดใหญ่ที่ถือครองโครงข่ายสาธารณะต้องเปิดให้คู่แข่งใช้ในอัตราค่าบริการที่เป็นธรรม
- กฎหมายโทรคมนาคมและพลังงานในหลายประเทศ กำหนดให้บริษัทที่มีเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ ต้องอนุญาตให้รายอื่นเชื่อมต่อและใช้งานเครือข่าย

มาตรา ๕๐ ในกรณีที่มีการปฏิเสธไม่ให้ใช้เครือข่ายไปรษณีย์หรือตกลงกันไม่ได้ในการเจรจาทำสัญญาการใช้เครือข่ายไปรษณีย์ คู่กรณีมีสิทธิร้องขอให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้ยุทธธรรมต่อรัฐมนตรีได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งและให้รัฐมนตรีพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันรับหนังสือยุทธธรรม

ในระหว่างการศึกษาของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ คณะกรรมการอาจสั่งให้ใช้เครือข่ายไปรษณีย์ไปพลางก่อนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนดได้

หลักการและเหตุผล

จากแนวคิดเรื่องการระงับข้อพิพาททางปกครอง (Administrative Dispute Resolution) และการคุ้มครองการแข่งขันที่เป็นธรรมในกิจการโครงข่ายสาธารณะ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับแนวปฏิบัติในอุตสาหกรรมที่มีโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ เช่น โทรคมนาคม และพลังงาน ในการกำหนดกลไกการพิจารณาข้อพิพาทเกี่ยวกับการใช้โครงข่ายไปรษณีย์มีเป้าหมายหลัก คือ ป้องกันการผูกขาด เพื่อไม่ให้ผู้ให้บริการรายใหญ่ ปิดกั้นผู้ให้บริการรายเล็ก ต้องการสร้างความเป็นธรรมในการแข่งขัน โดยกำหนดให้มีช่องทางร้องเรียนและยุทธธรรม ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพในการพิจารณาและตัดสินใจ โดยการกำหนดระยะเวลาให้ชัดเจน มีการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ในกรณีเร่งด่วน คณะกรรมการสามารถสั่งให้ใช้เครือข่ายไปพลางก่อน แนวทางดังกล่าวนี้สามารถช่วยรักษาสมดุลระหว่างผู้ให้บริการไปรษณีย์ ผู้บริโภค และผลประโยชน์ของประเทศ โดยมีแนวคิดมาจาก

- Universal Postal Union (UPU) ที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกมีระบบกำกับดูแลข้อพิพาทเกี่ยวกับการเข้าถึงโครงข่ายไปรษณีย์

- European Postal Directive ที่กำหนดให้มีหน่วยงานกำกับดูแลที่สามารถตัดสินข้อพิพาทระหว่างผู้ให้บริการไปรษณีย์ในเรื่องการเข้าถึงโครงข่าย

- กฎหมายป้องกันการผูกขาด (Anti-Trust Laws & Competition Laws) ในหลายประเทศ เช่น สหรัฐฯ และสหภาพยุโรป มีการกำหนดให้มีคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่สามารถพิจารณาและวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการใช้โครงข่ายร่วมกัน

- กฎหมายโทรคมนาคมของไทยและสากล ก็มีแนวปฏิบัติที่คล้ายกัน เช่น หากผู้ให้บริการโครงข่ายโทรคมนาคมปฏิเสธการเชื่อมต่อเครือข่าย คู่กรณีสามารถร้องเรียนไปยังหน่วยงานกำกับดูแล เช่น กสทช. ได้

ส่วนที่ ๕ ธนาณัติ

มาตรา ๕๑ การให้บริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวน ผู้รับใบอนุญาตอาจจัดให้มีการรับส่งเงินจำนวนหนึ่งจำนวนใดทางธนาณัติ และการเรียกรับเงินค่าบริการหรือค่าธรรมเนียมเป็นไปตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

หลักการและเหตุผล

การให้บริการโอนเงินผ่านระบบไปรษณีย์ (ธนาณัติ) มีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกล การกำหนดค่าธรรมเนียมที่เป็นธรรมและการควบคุมการทำธุรกรรมทางการเงิน ช่วยส่งเสริมความโปร่งใสและป้องกันการกระทำความผิดกฎหมาย เช่น การฟอกเงิน โดยมีแนวคิดมาจาก

- Universal Postal Union (UPU) ที่กำหนดให้แต่ละประเทศสามารถให้บริการโอนเงินผ่านระบบไปรษณีย์ เพื่อช่วยให้ประชาชนสามารถส่งเงินได้อย่างสะดวกและปลอดภัย
- European Postal Directive ที่รองรับให้หน่วยงานไปรษณีย์สามารถให้บริการด้านการเงิน เช่น การโอนเงินในประเทศและระหว่างประเทศ
- Financial Action Task Force (FATF) ที่กำหนดให้การให้บริการโอนเงินต้องอยู่ภายใต้กฎหมายป้องกันการฟอกเงิน
- กฎหมายของหลายประเทศ เช่น สหรัฐฯ และยุโรป ที่มีการกำกับดูแลค่าธรรมเนียมบริการโอนเงินไปรษณีย์ เพื่อป้องกันการเอาเปรียบผู้บริโภค

มาตรา ๕๒ การส่งเงินโดยทางธนาณัติ ถ้าเงินนั้นยังไม่ได้จ่ายให้แก่ผู้รับ ผู้ฝากส่งอาจขอให้จ่ายเงินตามธนาณัตินั้นคืนแก่ตนหรือให้จ่ายแก่บุคคลอื่นนอกจากผู้รับเดิมได้ แล้วแต่จะสั่ง

ในกรณีที่ไม่สามารถจ่ายเงินตามธนาณัติได้ ผู้รับใบอนุญาตอาจจ่ายเงินจำนวนนั้นให้แก่ทายาท หรือผู้จัดการทรัพย์สินมรดกของผู้รับ หรือแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือผู้แทนโดยชอบธรรม เมื่อบุคคลนั้น ๆ แสดงหลักฐานแห่งฐานะของตนดังกล่าวข้างต้นได้จนเป็นที่พอใจ

กรณีธนาณัติไม่สามารถจ่ายเงินได้ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้ประกาศโฆษณา ณ ที่ทำการไปรษณีย์ที่ฝากส่งและ ณ ที่ทำการไปรษณีย์ปลายทางเพื่อหาตัวผู้รับและผู้ฝากส่ง เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันประกาศให้ถือเป็นธนาณัติสิ้นสภาพ ผู้รับหรือผู้ฝากส่งจะมาขอรับเงินคืนไม่ได้ และให้ส่งเงินธนาณัติสิ้นสภาพนี้เข้ากองทุนสนับสนุนบริการไปรษณีย์พื้นฐานเพื่อประโยชน์สาธารณะ

หลักการและเหตุผล

มาตรานี้ยังคงเนื้อหาบางส่วนตาม พ.ร.บ. ไปรษณีย์ไทย พ.ศ. ๒๔๗๗ โดยมีการปรับรวมบทบัญญัติหลายมาตราเข้ามารวมกัน และมีการขยายความให้ชัดเจนขึ้นสำหรับกรณีธนาณัติที่ไม่สามารถจ่ายเงินได้ และพ้นกำหนด ๑ ปีนับแต่วันประกาศ ให้ถือเป็นธนาณัติสิ้นสภาพ ทั้งนี้ หากไม่มีผู้รับเงิน และไม่มีการเรียกคืนเงินดังกล่าวจะไม่ตกเป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยพลการ แต่จะถูกนำเข้าสู่กองทุนสนับสนุนบริการไปรษณีย์

พื้นฐาน เพื่อใช้ในกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งระบบนี้ช่วยให้เงินคงค้างไม่ได้ถูกนำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม โดยร่างบทบัญญัติดังกล่าวนี้ยังมีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับมาตรฐานสากลด้วย เช่น

- UPU Postal Financial Services Rules ที่กำหนดให้มีแนวทางจัดการเงินโอนที่ไม่สามารถจ่ายได้
- Anti-Money Laundering (AML) Rules ที่กำหนดให้มีการบริหารเงินคงค้างและป้องกันไม่ให้ถูกใช้ในทางที่ผิดกฎหมาย
- European and US Postal Directives ที่หลายประเทศกำหนดให้เงินที่ไม่สามารถจ่ายคืนได้ต้องเข้าสู่กองทุนเพื่อสาธารณะ

มาตรา ๕๓ เมื่อผู้รับใบอนุญาตได้จ่ายเงินให้แก่บุคคลใดตามธนาคัตติเกินกว่าจำนวนที่ควรจ่ายให้แก่บุคคลนั้นก็ดี หรือได้จ่ายเงินให้แก่บุคคลใดตามธนาคัตติ ซึ่งควรจ่ายให้แก่บุคคลอื่นก็ดี ให้ผู้รับใบอนุญาตแจ้งความเป็นหนังสือไปยังบุคคลนั้นให้ใช้เงินที่จ่ายไปโดยมิชอบนั้นคืนภายใน ๓๐ วันทำการ ทั้งนี้ระยะเวลาดังกล่าวอาจมีการขอยาวเวลาได้โดยความเห็นชอบของผู้รับใบอนุญาต

หลักการและเหตุผล

มาตรานี้ยังคงเนื้อหาเดิมตาม พ.ร.บ.ไปรษณีย์ไทย พ.ศ. ๒๕๗๗ โดยเป็นการจัดการข้อผิดพลาดในการจ่ายเงินตามธนาคัตติ ทั้งนี้ เดิมมีการกำหนดระยะเวลากว่า “ภายในเวลาอันควร” ทำให้การปฏิบัติงานในแต่ละกรณีที่เกิดขึ้นมีความไม่ชัดเจน ร่างบทบัญญัติมาตรานี้จึงระบุระยะเวลาไว้ให้ชัดเจนว่าต้องคืนภายใน ๓๐ วันทำการ และหากบุคคลที่ได้รับเงินตามธนาคัตติไปไม่ถูกต้องนั้น มีประเด็นปัญหาติดขัดประการใดก็เปิดช่องให้ขอขยายระยะเวลาโดยขอความเห็นชอบจากผู้รับใบอนุญาตได้ โดยเป็นหลักการที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในการเรียกคืนเงินที่จ่ายผิด และการป้องกันความเสียหายผ่านการกำหนดกรอบเวลาและมาตรการที่ชัดเจนเพื่อให้กระบวนการเป็นไปอย่างโปร่งใส ป้องกันข้อพิพาท และสอดคล้องกับมาตรฐานสากลของระบบไปรษณีย์ เช่น

- Universal Postal Union (UPU) และมาตรฐานด้านธุรกรรมทางการเงิน ที่กำหนดให้การจ่ายเงินผิดพลาดต้องมีการเรียกคืนในเวลาที่กำหนด
- Unjust Enrichment Law เป็นหลักกฎหมายที่ใช้ในหลายประเทศ เช่น สหรัฐฯ สหราชอาณาจักร และสหภาพยุโรป
- Banking & Postal Financial Regulations ที่กำหนดให้กรณีมีการโอนเงินผิดพลาด ต้องเรียกคืนในเวลาที่กำหนด
- ระบบไปรษณีย์หลายประเทศ กำหนดให้ต้องแจ้งเป็นหนังสืออย่างเป็นทางการ และให้โอกาสคืนเงินโดยสมัครใจ

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยลาภมิควรได้ (Unjust Enrichment) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๐๖ ที่กำหนดว่า บุคคลใดได้รับทรัพย์สินโดยไม่มีมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ และทำให้ผู้อื่นเสียเปรียบ บุคคลนั้นต้องคืนทรัพย์สินนั้นแก่เจ้าของ หมายความว่า หากมีการจ่ายเงินผิดพลาด บุคคลที่ได้รับเงินไปโดยไม่ถูกต้องไม่มีสิทธิ์ถือครองเงินนั้น และต้องคืนให้เจ้าของที่แท้จริง หากไม่คืนอาจมีผลทางกฎหมาย เช่น ถูกฟ้องร้องเรียกคืนเงิน

มาตรา ๕๔ เมื่อผู้รับใบอนุญาตได้จ่ายเงินตามธนาคัตให้แก่ผู้รับเงินแล้ว เป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในจำนวนเงินนั้น

ห้ามมิให้ผู้ใดฟ้องผู้รับใบอนุญาตเพราะเหตุที่จ่ายเงินผิดเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้ออกธนาคัต ผู้รับใบอนุญาตไม่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าจำนวนเงินในธนาคัต และไม่ต้องรับผิดชอบถ้าการจ่ายเงินตามธนาคัตนั้น ได้จ่ายผิดไปเพราะเหตุที่ผู้ฝากบอกชื่อและที่อยู่ของผู้รับไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนสมบูรณ์

ห้ามมิให้ผู้ใดฟ้องผู้รับใบอนุญาตเพื่อเรียกค่าเสียหายเพราะจ่ายเงินตามธนาคัตนั้นซ้ำ เว้นแต่ความนั้นซ้ำ เกิดขึ้นเพราะความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่ในกรณีเช่นนี้ ให้ส่งมอบเงินตามจำนวนในธนาคัตนั้นให้แก่ผู้รับหรือผู้ฝากส่ง

หลักการและเหตุผล

มาตรานี้ยังคงเนื้อหาบางส่วนเป็นไปตาม พ.ร.บ. ไปรษณีย์ไทย พ.ศ. ๒๕๓๗ และมีการปรับปรุงเนื้อหาบางส่วนให้เหมาะสมสอดคล้องกับการกระทำและเหตุผลที่เกิดเหตุการณ์อันไม่สามารถจ่ายเงินตามธนาคัตได้ โดยกำหนดให้มีเหตุที่จะฟ้องผู้รับใบอนุญาตเพื่อเรียกค่าเสียหายเพราะจ่ายเงินตามธนาคัตนั้นซ้ำ โดยสาเหตุเกิดจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงได้ เนื่องจากผู้กระทำความผิดในกรณีเช่นนี้ ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของตน มิเช่นนั้น ผู้รับใบอนุญาตจะขาดความระมัดระวังในการประกอบธุรกิจของตนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการอำนวยความเป็นธรรมให้กับผู้รับใบอนุญาต ผู้ฝากส่ง และผู้รับเงินมากขึ้น และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่น

- Prescriptive Period หรือ Period of Limitation เป็นหลักการที่ใช้ในหลายประเทศ เช่น กฎหมายของสหภาพยุโรป หรือกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ที่กำหนดให้มีระยะเวลาสำหรับการฟ้องร้องข้อผิดพลาดหรือข้อพิพาทหลังจากเหตุการณ์เกิดขึ้น (ในกรณีนี้คือการออกธนาคัต)

- Consumer Protection Laws หลายประเทศทั่วโลกมักจะกำหนดเงื่อนไขในการคืนเงินและการฟ้องร้องที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลหรือการโอนเงิน

ส่วนที่ ๖

ตราไปรษณียากร

มาตรา ๕๕ ให้รัฐมนตรีจัดให้มีดวงตราไปรษณียากรชนิดต่าง ๆ และบอกมูลค่าตามที่เห็นว่าจำเป็น และให้มีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขราคาดวงตราไปรษณียากรเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี ให้คณะกรรมการมอบหมายให้ผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนเป็นผู้ดำเนินการออกดวงตราไปรษณียากร

ดวงตราไปรษณียากรที่จัดให้มีขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขราคานั้นให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หลักการและเหตุผล

เนื้อหาในส่วนนี้สอดคล้องกับมาตรา ๑๖ พระราชบัญญัติไพรชนีย พ.ศ. ๒๔๗๗ ที่ได้กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจในการจัดให้มีตราไพรชนียากรชนิดต่าง ๆ และการกำหนดมูลค่าของตราไพรชนียากร

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับกฎหมายของต่างประเทศ เช่น ประเทศเยอรมนีได้ให้อำนาจกระทรวงการคลังในการควบคุมค่าธรรมเนียมของตราไพรชนียากร

มาตรา ๕๖ ให้คณะกรรมการออกข้อบังคับ

- (๑) ว่าด้วยการจ่าย ขาย เก็บรักษา และใช้ดวงตราไพรชนียากร
- (๒) กำหนดราคาดวงตราไพรชนียากรที่จะขาย
- (๓) ระบุบุคคลที่จะขายดวงตราไพรชนียากร อัตรา และเงื่อนไขในการขาย
- (๔) กำหนดหน้าที่และค่าตอบแทนที่จะให้แก่ผู้ขายดวงตราไพรชนียากร
- (๕) วางเงื่อนไขในการปรูดวงตราไพรชนียากร การแลกเปลี่ยน ทำให้เสียสภาพและว่าด้วยดวงตราไพรชนียากรอย่างใดควรรับหรือไม่ควรรับไว้เป็นค่าบริการ
- (๖) แสดงประเภทไพรชนียภัณฑ์ที่อาจเสียค่าบริการเป็นเงิน และใช้เครื่องหมายอย่างอื่นประทับแทนตราไพรชนียากรค่าบริการอื่นที่จะต้องเสียตามพระราชบัญญัตินี้
- (๗) ว่าด้วยกิจการอย่างอื่นเป็นการทั่วไปที่เกี่ยวกับตราไพรชนียากร

หลักการและเหตุผล

เนื้อหาในส่วนนี้สอดคล้องกับมาตรา ๑๗ พระราชบัญญัติไพรชนีย พ.ศ. ๒๔๗๗ ที่ได้กำหนดให้รัฐมนตรีโดยอธิบดีสามารถออกข้อบังคับที่เกี่ยวกับตราไพรชนียากร เช่น การขาย การกำหนดราคา การระบุบุคคลที่จะขายตราไพรชนียากร การกำหนดค่าตอบแทนแก่ผู้ขายตราไพรชนียากร และกิจการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับไพรชนียากร

หมวด ๕

สิทธิของผู้ใช้บริการ

มาตรา ๕๗ ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนเสียหายอันเนื่องมาแต่การให้บริการของผู้ประกอบกิจการไพรชนีย ภายใต้อำนาจผู้นั้นมีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการได้ โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อสำนักงาน

หนังสือร้องเรียนตามวรรคหนึ่งต้องระบุข้อเท็จจริงที่แจ้งชัด และถ้ามีเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าวก็ให้ส่งไปพร้อมหนังสือด้วย

ในระหว่างการศึกษาคำร้องเรียนของคณะกรรมการ ถ้าผู้ร้องเรียนร้องขอ ให้คณะกรรมการมีอำนาจพิจารณากำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการเพื่อแก้ไขเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ร้องเรียนเป็นการชั่วคราวได้

หลักการและเหตุผล

เพื่อให้การแก้ไขเรื่องร้องเรียนของผู้ใช้บริการที่ได้รับความเสียหายจากการให้บริการไปรษณีย์ของผู้รับใบอนุญาตหรือผู้จดทะเบียน จึงเสนอให้มีกระบวนการในการรับเรื่องร้องเรียนจากผู้ใช้บริการที่ได้รับความเดือนร้อนเสียหายต่อคณะกรรมการ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิของผู้ใช้บริการ

นอกจากนี้ในส่วนของกฎหมายต่างประเทศ เช่น ประเทศเยอรมนี ตามกฎหมาย Postal Law Modernisation A (PostModG) (Chapter ๔ Protecting Customers ที่ได้แก้ไขล่าสุดในปี ค.ศ. ๒๐๒๔) ก็ได้กำหนดหมวดกฎหมายเฉพาะในเรื่องของการคุ้มครองผู้ใช้บริการว่าผู้ให้บริการจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและมาตรการในการให้บริการไปรษณีย์ เช่น เรื่องน้ำหนักของการให้บริการ ราคาของการให้บริการ เป็นต้น และได้มีการกำหนดกระบวนการในการร้องเรียนของผู้ใช้บริการต่อผู้ให้บริการไปรษณีย์หากเกิดความเสียหาย สูญหาย แก้ววัตถุไปรษณีย์ หรือการให้บริการที่มีข้อบกพร่อง (มาตรา ๓๓)

ในกรณีของประเทศไทยโดยหน่วยงานผู้กำกับดูแล (Ofcom) ก็ได้ให้ความสำคัญเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคและการปฏิบัติต่อผู้บริโภคอย่างโปร่งใส โดยหากผู้ใช้บริการมีข้อร้องเรียนหรือปัญหาในการใช้บริการ Ofcom กำหนดให้ Royal Mail ต้องมีระบบจัดการข้อร้องเรียนและถ้าหากไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อาจมีการร้องเรียนโดยตรงไปยัง Ofcom และมีการออกกฎหมาย The Postal Services Regulated Providers Orders ๒๐๐๘ ในการปกป้องสิทธิของผู้บริโภคในกรณีที่ได้รับความเสียหายจากการให้บริการไปรษณีย์ที่ไม่ได้มาตรฐานหรือเกิดความผิดพลาดในการบริการ และมีการกำหนดระบบการชดเชย แก่ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากการบริการที่ไม่เป็นตามข้อกำหนดหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐาน

มาตรา ๕๘ ให้คณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องเรียนให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องเรียน โดยต้องให้คู่กรณีมีโอกาสได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐานของตน ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่า ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับกระทำการโดยฝ่าฝืนกฎหมาย เงื่อนไขการอนุญาตหรือเงื่อนไขการจดทะเบียน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานหรือคุณภาพในการให้บริการตามที่กำหนดในประกาศคณะกรรมการตามมาตรา ๒๐ (๕) ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด

หลักการและเหตุผล

กำหนดระยะเวลาการพิจารณา ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องเรียน เพื่อให้ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับที่ถูกร้องเรียนได้เตรียมพยานหลักฐานต่าง ๆ ในการชี้แจง ประเด็นที่ถูกร้องเรียนในเรื่องต่าง ๆ ตามมาตรา ๑๙ ต่อคณะกรรมการ (ในกรณีอ้างอิงได้จากการพิจารณาเรื่องร้องเรียนต่อหน่วยงานกำกับดูแลอื่น เช่น การร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในเรื่องสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ที่คณะกรรมการต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่ได้รับคำร้อง)

มาตรา ๕๙ ในกรณีที่ผู้ใช้บริการเห็นว่าผู้ให้บริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนหรือผู้ให้บริการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึงเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการสูงกว่าอัตราขั้นสูงที่กำหนดโดยประกาศคณะกรรมการ

ตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๖) หรือสูงกว่าที่เรียกเก็บจากผู้ให้บริการรายอื่นที่ให้บริการในลักษณะหรือประเภทเดียวกัน หรือเห็นว่าผู้ประกอบการไปรษณีย์ภายใต้กำกับรายใดรายหนึ่งเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการ โดยไม่ถูกต้อง ผู้ใช้บริการมีสิทธิขอทราบข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการของตนจากผู้รับใบอนุญาตได้

ผู้ประกอบการไปรษณีย์ภายใต้กำกับต้องแจ้งข้อมูลตามวรรคหนึ่งให้ผู้ให้บริการทราบภายในเวลาอันสมควร แต่ทั้งนี้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันร้องขอ และในกรณีที่ผู้ใช้บริการร้องขอ ผู้ประกอบการไปรษณีย์ภายใต้กำกับ ต้องจัดทำเอกสารรับรองข้อมูลที่ต้องให้แก่ผู้ใช้บริการด้วย โดยจะคิดค่าตอบแทนเพื่อการนั้นจากผู้ใช้บริการก็ได้ แต่ค่าตอบแทนจะต้องไม่สูงกว่าความเป็นจริง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

หลักการและเหตุผล

แนวคิดในเรื่องของการร้องเรียนในประเด็นที่เกี่ยวกับการกำหนดค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการของผู้ให้บริการที่อาจสูงเกินไป สามารถอ้างอิงได้จากการกำกับดูแลแบบ Ex Post ของประเทศเยอรมันที่กฎหมาย PostModG (๒๐๒๔) ได้กำหนดให้มีการตรวจสอบและการรับเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภค โดยหนึ่งในประเด็นที่กำหนดให้มีการกำกับดูแล คือเรื่องของอัตราค่าบริการ โดยหน่วยงานผู้กำกับดูแล (Federal Network Agency) ได้มีการกำหนดให้ผู้ให้บริการที่มีอำนาจเหนือตลาดในกิจการไปรษณีย์เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมไม่ให้ผู้ให้บริการที่มีอำนาจเหนือตลาดดำเนินกิจการอย่างไม่เป็นธรรมกับผู้ให้บริการรายอื่น โดยที่ผู้ให้บริการต้องส่งอัตราค่าบริการให้หน่วยงาน Federal Network Agency อนุมัติ นอกจากนี้ค่าบริการยังจะต้องมีความเหมาะสมและเข้าถึงได้ เพื่อให้เป็นไปตามการกำกับดูแลเรื่องราคาสำหรับบริการพื้นฐานของ USO นอกจากนี้กฎหมาย PostModG ยังกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้ให้บริการที่จะต้องเตรียมข้อมูลให้แก่ผู้ใช้บริการในเรื่องเงื่อนไขของการให้บริการและค่าธรรมเนียม โดยข้อมูลนั้นต้องมีความโปร่งใส สามารถเข้าใจได้โดยง่าย ทั้งนี้หน่วยงาน Federal Network Agency อาจออกคำสั่งให้ผู้ให้บริการจะต้องปฏิบัติตามในเรื่องของการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๖๐ ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ประกอบการไปรษณีย์ภายใต้กำกับเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๕๙ วรรคหนึ่ง ผู้ใช้บริการมีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการได้ และให้นำความในมาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๘ มาใช้บังคับแก่กรณีนี้โดยอนุโลม

หลักการและเหตุผล

มาตรานี้สามารถอ้างอิงได้จากหลักการของกฎหมาย PostModG ๒๐๒๔ ของประเทศเยอรมันที่กำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้ให้บริการที่จะต้องเตรียมข้อมูลให้แก่ผู้ใช้บริการในเรื่องเงื่อนไขของการให้บริการและค่าธรรมเนียม โดยข้อมูลนั้นต้องมีความโปร่งใส สามารถเข้าใจได้โดยง่าย ทั้งนี้หน่วยงาน Federal Network Agency อาจออกคำสั่งให้ผู้ให้บริการจะต้องปฏิบัติตามในเรื่องของการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และได้ให้อำนาจแก่ Federal Network Agency ในการเรียกให้ผู้ให้บริการส่งพยานหลักฐานเพื่อยืนยันเรื่องค่าธรรมเนียมที่ได้รับ ความเห็นชอบแล้ว

หมวด ๖ สมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจไปรษณีย์

มาตรา ๖๑ ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับตั้งแต่สามรายขึ้นไปอาจรวมกันจัดตั้งสมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจไปรษณีย์ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ เพื่อวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและพัฒนาการประกอบธุรกิจไปรษณีย์ และมีบทบาทหน้าที่ในการจัดทำข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลมาตรฐานการประกอบธุรกิจไปรษณีย์แก่คณะกรรมการ

สมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจไปรษณีย์ต้องจดทะเบียนกับสำนักงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และให้สมาคมที่จดทะเบียนแล้วมีฐานะเป็นนิติบุคคล

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากการกำกับดูแลตามพระราชบัญญัตินี้ สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการ ซึ่งอาจเกิดปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามภาระงานในการกำกับดูแล ดังนั้นจึงควรกำหนดให้มีการจัดตั้ง “สมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจไปรษณีย์” เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการแบ่งเบาภาระงานและลดต้นทุนในการกำกับดูแล โดยกำหนดให้สมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจไปรษณีย์ซึ่งจัดตั้งตามพระราชบัญญัตินี้สามารถทำบทบาทหน้าที่ในการจัดทำข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลมาตรฐานการประกอบธุรกิจไปรษณีย์แก่คณะกรรมการ ซึ่งแนวทางดังกล่าวสามารถเทียบเคียงได้กับบทบาทของสมาคมตลาดตราสารหนี้ไทยที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งช่วยแบ่งเบาภาระการกำกับดูแลตราสารหนี้ของ ก.ล.ต.

มาตรา ๖๒ สมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจไปรษณีย์ต้องมีข้อบังคับ และข้อบังคับนั้นอย่างน้อยต้องมีข้อความดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อ
 - (๒) วัตถุประสงค์
 - (๓) ที่ตั้งสำนักงาน
 - (๔) วิธีรับสมาชิก โดยสมาชิกของสมาคมต้องเป็นผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับเท่านั้น
 - (๕) สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก
 - (๖) วินัยและการลงโทษสมาชิก
 - (๗) การดำเนินกิจการของสมาคม
 - (๘) การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสมาคม การออกจากตำแหน่ง และการประชุมของกรรมการ
- ตลอดจนการประชุมใหญ่
- (๙) ข้อบังคับอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ข้อบังคับของสมาคมต้องนำไปจดทะเบียนต่อสำนักงาน หากสำนักงานเห็นสมควร อาจสั่งให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนั้นก็ได้

หลักการและเหตุผล

ข้อบังคับของสมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจไปรษณีย์ควรกำหนดรายละเอียดสำคัญเพื่อให้สมาชิกทุกรายได้รับทราบเพื่อสร้างความโปร่งใส โดยเฉพาะรายละเอียดเกี่ยวกับการรับสมาชิกและการใช้สิทธิออกเสียงในที่ประชุมใหญ่ของสมาชิก รวมถึงการได้มาซึ่งคณะกรรมการบริหารสมาคมอันประกอบด้วยตัวแทนที่มาจากสมาชิก ซึ่งต้องสร้างความเป็นธรรมต่อสมาชิกทุกรายที่เป็นผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับโดยการกำหนดรายละเอียดในข้อบังคับสมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจไปรษณีย์เป็นไปในแนวทางเดียวกับการกำหนดข้อบังคับสมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๖๓ ชื่อของสมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจไปรษณีย์จะต้องเป็นชื่อเฉพาะ และห้ามมิให้ใช้ข้อความ “แห่งประเทศไทย” หรือข้อความที่มีความหมายทำนองเดียวกันประกอบเป็นชื่อของสมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจไปรษณีย์ และให้สมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจไปรษณีย์จัดให้มีป้ายชื่ออ่านได้ชัดเจนติดไว้หน้าสำนักงาน

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากสมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจไปรษณีย์อาจมีได้หลายสมาคม ดังนั้นจึงไม่ควรมีสมาคมใดสมาคมหนึ่งใช้ข้อความว่า “แห่งประเทศไทย” ซึ่งการห้ามใช้ข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับข้อจำกัดการตั้งชื่อของสมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๖๔ ให้นำบทบัญญัติตามกฎหมายว่าด้วยสมาคมการค้าในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการ การควบคุม การเลิก และบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับโดยอนุโลม เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในหมวดนี้ ทั้งนี้ ให้ใช้คำว่า “คณะกรรมการ” แทนคำว่า “รัฐมนตรี” คำว่า “สำนักงาน” แทนคำว่า “นายทะเบียน” คำว่า “สมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจไปรษณีย์” แทนคำว่า “สมาคมการค้า” และให้อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยสมาคมการค้าเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

หลักการและเหตุผล

สมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจไปรษณีย์มีสถานะเป็นนิติบุคคลที่ถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงมีสถานะเป็นสมาคมการค้าตามพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ ดังนั้นจึงสามารถนำบทบัญญัติจากพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการ การควบคุม การเลิก และบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับได้โดยอนุโลม

หมวด ๗ การกำกับดูแล

มาตรา ๖๕ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในอาคารหรือสถานที่ประกอบการของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบกิจการสมุดบัญชีเอกสารหลักฐาน หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการกระทำใดที่อาจเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือไม่ปฏิบัติตามที่กำหนดในการอนุญาตหรือรับจดทะเบียน

(๒) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดมาเพื่อประกอบการพิจารณา

(๓) ตรวจสอบและรวบรวมข้อเท็จจริงแล้วรายงานต่อคณะกรรมการในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับได้กระทำความผิดหรือทำให้เกิดความเสียหาย เพราะเหตุไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่กำหนดเป็นเงื่อนไขการอนุญาตหรือรับจดทะเบียน

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร เมื่อได้เข้าไปและลงมือตรวจสอบตาม (๑) แล้วยังคงดำเนินการไม่เสร็จ จะกระทำต่อไปในเวลาหลังพระอาทิตย์ตกหรือนอกเวลาทำการของสถานที่นั้นก็ได้

การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรานี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวต้องกำหนดตำแหน่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะใช้อำนาจหน้าที่ตามมาตรานี้ และต้องกำหนดเหตุผลและความจำเป็นที่จะมีสิทธิใช้อำนาจหน้าที่ตามมาตรานี้ในแต่ละกรณีด้วย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หลักการและเหตุผล

เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการให้บริการไปรษณีย์ของผู้รับใบอนุญาตและผู้จดทะเบียน จึงกำหนดให้มีเจ้าพนักงานมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบ หรือเรียกให้ผู้ที่เกี่ยวข้องชี้แจงหรือส่งเอกสาร หรือให้ถ้อยคำ รวมถึงการเข้าไปในอาคาร หรือสถานที่ของผู้รับใบอนุญาตและผู้จดทะเบียน เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง

ในกรณีนี้ อ้างอิงได้จากแนวทางการกำกับดูแลจากหน่วยงานกำกับดูแลอื่น ๆ ในประเทศไทย เช่น พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ในหมวดที่ ๖ ได้กำหนดแนวทางของการกำกับดูแลกิจการแพร่ภาพกระจายเสียงและกิจการวิทยุในแนวทางที่คล้ายคลึงกัน

มาตรา ๖๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง และต้องจัดให้มีมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เหมาะสม ทั้งนี้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

หลักการและเหตุผล

มาตรานี้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๔ ที่กำหนดให้เจ้าพนักงานจะต้องแสดงบัตรประจำตัวทุกครั้งในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ หากการตรวจสอบและรวบรวมข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่ทำให้เข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับ เจ้าหน้าที่ที่ต้องดำเนินการภายใต้มาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เหมาะสมด้วย

มาตรา ๖๓ ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินหรือมีความจำเป็นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ หรือเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ หรือเพื่อป้องกันประโยชน์สาธารณะ รัฐมนตรีอาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าครอบครองและใช้อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ของผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ที่ต้องได้รับอนุญาต เพื่อดำเนินการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนหรือไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึง หรือมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการดังกล่าวแทนเป็นการชั่วคราว หรือสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตหรือพนักงานของผู้รับใบอนุญาตกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อกำหนดให้นั้นได้จนกว่าเหตุฉุกเฉินหรือความจำเป็นนั้นจะสิ้นสุดลง

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับใบอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายนั้นจากสำนักงานได้ตามความเป็นธรรม

หลักการและเหตุผล

มาตรานี้มีเจตนารมณ์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ และความมั่นคงของรัฐ เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน จึงได้ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ในการเข้าครอบครองอุปกรณ์ของผู้รับใบอนุญาตและผู้จดทะเบียนเป็นการชั่วคราว

ในกรณีอ้างอิงได้จากการกำกับดูแลกิจการพลังงาน โดยประกาศคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็น พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๔ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในลักษณะเดียวกันนี้ และได้ให้สิทธิแก่ผู้รับใบอนุญาตที่ได้รับความเสียหายจากการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ สามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้จากสำนักงานได้โดยกำหนดระยะเวลา ให้ยื่นเอกสารภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่เกิดเหตุ

มาตรา ๖๔ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน รัฐมนตรีอาจมีคำสั่งให้ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ภายใต้กำกับเปิดตรวจ กัก งดการส่ง และจำหน่ายไปรษณีย์ภัณฑ์ประเภทหรือลักษณะใดในระหว่างส่งทางไปรษณีย์นั้นไว้ได้จนกว่าเหตุจำเป็นนั้นจะสิ้นสุดลง

หลักการและเหตุผล

มาตรานี้ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในการออกคำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำการเปิดตรวจ กัก งดการส่ง และจำหน่ายไปรษณีย์ภัณฑ์ประเภทหรือลักษณะใดในระหว่างส่งทางไปรษณีย์นั้นไว้ได้เพื่อเป็นการระงับความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในกรณีนี้อ้างอิงได้จากพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ในหมวดที่ ๖ ได้กำหนดแนวทางของการกำกับดูแลกิจการแพร่ภาพกระจายเสียงและกิจการวิทยุในแนวทางที่คล้ายคลึงกัน หรือในกรณีของสหราชอาณาจักรที่ได้ให้อำนาจแก่หน่วยงานผู้กำกับดูแล (Ofcom) ในการสั่งให้ผู้ประกอบการหยุดการกระทำที่ผิดกฎหมาย

หมวด ๘ บทกำหนดโทษ

ส่วนที่ ๑ การบังคับทางปกครอง

มาตรา ๖๙ ในกรณีที่ปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่าผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ วรรคห้า มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๔๙ มาตรา ๕๐ วรรคสาม มาตรา ๕๗ วรรคสาม หรือมาตรา ๕๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานต่อคณะกรรมการ และให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตระงับการกระทำที่ฝ่าฝืน หรือแก้ไขปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนดก็ได้

หลักการและเหตุผล

มาตรการบังคับทางปกครองเป็นเครื่องมือทางปกครองของผู้ใช้อำนาจทางปกครองเพื่อระงับยับยั้งมิให้บุคคลซึ่งมีหน้าที่หรืออยู่ภายใต้อำนาจของฝ่ายปกครองต้องกระทำหรือละเว้นการกระทำในเรื่องนั้นปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อฟื้นฟูให้เกิดสภาพการณ์ที่กฎหมายต้องการโดยเร็ว ดังนั้น มาตรการบังคับทางปกครองจะใช้บังคับกับผู้ได้รับใบอนุญาตหรือบุคคลอื่นที่อยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชาเป็นหลัก

ผู้มีอำนาจออกมาตรการบังคับทางปกครอง

การบังคับทางปกครองหรือการบังคับตามคำสั่งทางปกครองเป็นการใช้อำนาจทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อทำการบังคับผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองให้กระทำหรือละเว้นการกระทำใด เพื่อให้คำสั่งทางปกครองบรรลุผล อีกทั้ง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครองสามารถเป็นบุคคลธรรมดาในรูปแบบของคณะกรรมการในการพิจารณาและวินิจฉัยคำสั่งทางปกครองได้

สำหรับในกรณีศึกษาต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นโทษทางปกครอง เช่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ผู้มีอำนาจออกคำสั่งทางปกครองจะดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการ รวมทั้งในกิจการ โครงสร้างพื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน ดังเช่นในกิจการพลังงานได้กำหนดให้คณะกรรมการเป็นผู้มีอำนาจออกคำสั่ง ทางปกครองและโทษทางปกครองเช่นกัน

ดังนั้น จึงได้กำหนดให้คณะกรรมการเป็นผู้มีอำนาจกำหนดมาตรการบังคับทางปกครองเพื่อให้สอดคล้อง กับกรณีศึกษาต่างประเทศและกิจการอื่นที่ใกล้เคียงกัน

ลักษณะของมาตรการบังคับทางปกครอง

จากการศึกษากิจการที่ใกล้เคียงกัน เช่น กิจการโทรคมนาคม กิจการพลังงาน ล้วนแต่มีการกำหนด มาตรการการบังคับทางปกครองในกรณีที่ผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้มีอำนาจออกคำสั่งทางปกครอง หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการออกใบอนุญาต

นอกจากนี้ ในกรณีศึกษาต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นโทษทางปกครอง กรณีที่ผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตาม คำสั่งของเจ้าพนักงาน รวมทั้งฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต โดยโทษทางปกครอง ได้แก่ การเตือนเป็นลายลักษณ์อักษร การปรับ และการเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๗๐ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตซึ่งได้รับคำสั่งจากคณะกรรมการตามมาตรา ๖๙ ไม่พอใจในคำสั่ง ดังกล่าว ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

หลักการและเหตุผล

สิทธิอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองเป็นสิทธิของผู้ประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบทั้งความชอบด้วยกฎหมาย และความเหมาะสมในการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นไปตามหลักการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง ของวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง โดยระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์ภายใน ๑๕ วัน ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๗๑ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา ๗๐ และพ้นกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ หรือวินิจฉัยตามคำสั่งคณะกรรมการ เมื่อคณะกรรมการได้มีหนังสือเตือนแล้ว ยังไม่มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ให้คณะกรรมการพิจารณากำหนดค่าปรับทางปกครอง บังคับตามกฎหมาย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่าสองหมื่นบาทต่อวัน

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตยังเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามการให้ถูกต้อง หรือฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือกรณี ที่มีความเสียหายร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะ ให้คณะกรรมการมีอำนาจพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตได้

การกำหนดให้การกระทำความผิดกรณีใดต้องถูกพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่ คณะกรรมการประกาศกำหนด

หลักการและเหตุผล

การกำหนดมาตรการบังคับทางปกครองในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ และเมื่อคณะกรรมการได้มีหนังสือเตือน จะสามารถพิจารณาวิธีการบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนด ให้กระทำหรือละเว้นกระทำตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หมวดที่ ๒/๑ ส่วนที่ ๓ โดยเป็นลักษณะค่าปรับบังคับการที่ต้องชำระเป็นรายวันไปจนกว่าผู้รับใบอนุญาตจะยุติการฝ่าฝืนคำสั่ง หรือได้มีการปฏิบัติตามคำสั่งแล้ว ซึ่งรูปแบบดังกล่าวจะมีความคล้ายคลึงกับกิจการโทรคมนาคมตามหมวด ๑๐ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

ทั้งนี้ สำหรับจำนวนค่าปรับบังคับการ ตามมาตรา ๖๓/๒๑ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบข้อ ๑ (๒) ได้กำหนดจำนวนขั้นสูงของอำนาจของคณะกรรมการในการกำหนดค่าปรับบังคับการไว้ไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาทต่อวัน สำหรับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครองทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร

นอกจากนี้ ในกรณีที่การกระทำของผู้ได้รับใบอนุญาตก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะหรือมีมูลค่าความเสียหายและความร้ายแรงที่เกิดจากการกระทำผิดนั้น มาตรการบังคับทางปกครอง อีกเครื่องมือหนึ่งที่จะนำมาพิจารณาใช้บังคับกับผู้ได้รับใบอนุญาต นั่นคือ การพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต ซึ่งเป็นอำนาจของคณะกรรมการในการใช้อำนาจดุลยพินิจในการพิจารณา โดยคำนึงถึงปัจจัย เช่น ประวัติการถูกลงโทษปรับทางปกครอง ความร้ายแรงของพฤติกรรมที่กระทำผิด รายละเอียดการกระทำผิดที่เกิดขึ้น ขนาดของกิจการ เป็นต้น ซึ่งในส่วนนี้คณะกรรมการสามารถดำเนินการกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามกฎหมายลำดับรองต่อไป

ส่วนที่ ๒

โทษทางปกครอง

มาตรา ๗๒ ผู้ใดประกอบกิจการไปรษณีย์โดยไม่ได้รับอนุญาตต้องระวางโทษปรับทางปกครอง ดังนี้

(๑) ถ้าการกระทำความผิดเป็นการประกอบกิจการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑) ก. โดยไม่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินหนึ่งล้านบาท

(๒) ถ้าการกระทำความผิดเป็นการประกอบกิจการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึงตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑) ข. โดยไม่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินห้าแสนบาท

(๓) ถ้าการกระทำความผิดเป็นการประกอบกิจการไปรษณีย์เฉพาะตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๒) โดยไม่ได้จดทะเบียน และต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินสองแสนห้าหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตาม (๑) (๒) หรือ (๓) มีการให้บริการธนาณัติตามมาตรา ๕๑ ด้วย ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินสิบล้านบาท

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากแนวทางการจัดทำกฎหมายสมัยใหม่ได้มุ่งเน้นบทลงโทษทางปกครองเป็นสำคัญ อีกทั้งมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้การกำหนดบทบัญญัติกฎหมายควรจะใช้โทษทางอาญาเท่าที่จำเป็น และไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น การกระทำที่เป็นความผิดร้ายแรงนั้นเป็นการกระทำที่กระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือกระทบต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวมในวงกว้าง เป็นต้น (มาตรา ๕ วรรคท้าย แห่ง พ.ร.บ. หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒)

นอกจากนี้ หากจะพิจารณาเทียบเคียงกับกิจการโครงสร้างพื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน เช่น กิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ตาม พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และกรณีศึกษาต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย พบว่าได้กำหนดบทลงโทษทั้งในรูปแบบโทษทางปกครองและโทษทางอาญา ซึ่งโทษทางปกครองจะปรากฏทั้งในรูปแบบ “มาตรการบังคับทางปกครอง” และ “มาตรการลงโทษทางปกครอง” โดยส่วนใหญ่จะเป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการฝ่าฝืนคำสั่งหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่หน่วยงานกำกับดูแลกำหนด ดังนั้น จึงมีการเพิ่มเติมเรื่องโทษทางปกครองแยกออกจากโทษทางอาญาให้ชัดเจนขึ้น

สำหรับโทษปรับทางปกครอง จัดเป็นมาตรการลงโทษทางปกครองซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบโต้พฤติกรรม การฝ่าฝืนกฎหมาย ในอดีตที่ได้กระทำไปและมุ่งเน้นการลงโทษเพื่อให้บุคคลเกรงกลัวและไม่กระทำความผิดซ้ำ โดยจะต้องคำนึงถึงระดับความร้ายแรงของพฤติกรรมในการกระทำความผิด อัตราโทษขั้นต่ำและขั้นสูงที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับส่วนรวม และพิจารณาถึงความตั้งใจหรือประมาทเลินเล่อประกอบกัน

กรณีการดำเนินกิจการไปรษณีย์โดยไม่มีใบอนุญาตหรือไม่ได้ลงทะเบียน เป็นการกระทำของบุคคล ที่ตั้งใจไม่ปฏิบัติตามหรือไม่เข้ามาอยู่ภายใต้อำนาจทางปกครอง และเป็นพฤติกรรมขั้นต้นที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ในส่วนอื่น ๆ ตามมาด้วย อีกทั้งเป็นการกระทำที่ความผิดเพราะกฎหมายห้าม (mala prohibita) และจากการศึกษาต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ได้กำหนดให้การกระทำที่ต้องโทษปรับทางปกครองเช่นกัน

สำหรับจำนวนโทษปรับทางปกครองได้กำหนดในรูปแบบการกำหนดเพดานสูงสุดจำนวนคงที่ไว้ เนื่องจากการศึกษาต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ได้กำหนดให้ผู้ประกอบกิจการไม่ได้รับใบอนุญาตจะถูกปรับ เป็นเงินในอัตราสูงสุดเช่นกัน และกำหนดจำนวนเงินไว้ในมูลค่าสูง อีกทั้งการคำนวณจะต้องพิจารณาจากสัดส่วน ของอัตราโทษปรับกับภัยอันตรายหรือความผิด รวมทั้งสัดส่วนตามภาวะทางเศรษฐกิจและการเงินในปัจจุบัน จึงได้กำหนดเป็นเพดานสูงสุดไว้เพื่อให้คณะกรรมการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษปรับทางปกครอง

มาตรา ๗๓ ผู้ใดส่ง จัดให้ส่ง ฝาก รับ ขอให้รับ จดหมายหรือไปรษณียบัตร หรือรวบรวมจดหมายหรือไปรษณียบัตรดังต่อไปนี้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับทางปกครองตามจำนวนจดหมายหรือไปรษณียบัตร ไม่เกินฉบับละสองหมื่นบาท

(๑) จดหมายหรือไปรษณียบัตรเกินกว่าสามฉบับที่ฝากผู้เดินทาง โดยผู้รับฝากนั้นได้รับเงินเดือนค่าจ้างรางวัล หรือผลประโยชน์อย่างใด ๆ ในการนั้น

(๒) จดหมายหรือไปรษณียบัตรที่ได้จัดให้ผู้เดินทางถือไปโดยไม่เกี่ยวข้องกับกิจธุระเฉพาะของผู้ฝากหรือผู้รับจดหมายหรือไปรษณียบัตรนั้น และผู้เดินทางนั้นได้รับผลประโยชน์พิเศษในการนั้น

(๓) จดหมายหรือไปรษณียบัตรที่ไม่เกี่ยวข้องกับเฉพาะสินค้าหรือทรัพย์สินที่ส่งไปโดยทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ โดยได้รับค่าจ้าง รางวัล หรือได้ผลประโยชน์อย่างใดในการรับนำไป หรือส่งมอบจดหมายหรือไปรษณียบัตรนั้น

หลักการและเหตุผล

โทษปรับทางปกครอง จัดเป็นมาตรการลงโทษทางปกครองซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบโต้พฤติกรรม การฝ่าฝืนกฎหมายในอดีตที่ได้กระทำไปและมุ่งเน้นการลงโทษเพื่อให้บุคคลเกรงกลัวและไม่กระทำความผิดซ้ำ โดยจะต้องคำนึงถึงระดับความร้ายแรงของพฤติกรรมในการกระทำความผิด อัตราโทษขั้นต่ำและขั้นสูงที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับส่วนรวมและพิจารณาถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อประกอบกัน

กรณีการส่ง จัดให้ส่ง ฝาก รับ ขอให้รับ จดหมายหรือไปรษณียบัตร หรือรวบรวมจดหมายหรือไปรษณียบัตรโดยไม่มีสิทธิหรือไม่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเป็นการกระทำในลักษณะความผิดเพราะกฎหมายห้าม (mala prohibita) นอกจากนี้ การศึกษาต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น และประเทศเยอรมนี ได้กำหนดให้การส่งจดหมายโดยไม่มีสิทธิและกระทบต่อการให้บริการจะถูกปรับเป็นเงินในอัตราสูงสุดเช่นกัน จึงได้กำหนดเป็นโทษปรับทางปกครอง

สำหรับจำนวนโทษปรับทางปกครองได้กำหนดในรูปแบบตายตัวเพื่อเป็นค่าเสียหายเชิงลงโทษและป้องกันการฝ่าฝืนการกระทำความผิด โดยคิดเป็นจำนวนของจดหมายหรือไปรษณียบัตรต่อฉบับที่ได้กระทำความผิด

มาตรา ๗๔ ผู้ใดได้รับสิทธิในการขายดวงตราไปรษณียากรจากผู้รับใบอนุญาต ขายเกินกว่าราคาที่กำหนดไว้บนดวงตราไปรษณียากรนั้น ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินสองหมื่นบาท

หลักการและเหตุผล

โทษปรับทางปกครอง จัดเป็นมาตรการลงโทษทางปกครองซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบโต้พฤติกรรม การฝ่าฝืนกฎหมาย ในอดีตที่ได้กระทำไปและมุ่งเน้นการลงโทษเพื่อให้บุคคลเกรงกลัวและไม่กระทำความผิดซ้ำ โดยจะต้องคำนึงถึงระดับความร้ายแรงของพฤติกรรมในการกระทำความผิด อัตราโทษขั้นต่ำและขั้นสูงที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับส่วนรวมและพิจารณาถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อประกอบกัน

กรณีการขายดวงตราไปรษณียากรเกินกว่าราคาที่กำหนดไว้บนดวงตราไปรษณียากรเป็นการกระทำในลักษณะความผิดเพราะกฎหมายห้าม (mala prohibita) จึงได้กำหนดเป็นโทษปรับทางปกครองซึ่งเมื่อเทียบกับพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๒ ในฐานะความผิดขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเกินราคาจะมีโทษปรับเช่นกัน

สำหรับจำนวนโทษปรับทางปกครองได้กำหนดเพดานสูงสุดจำนวนครั้งที่ไว้ เพื่อเป็นค่าเสียหายเชิงลงโทษเพื่อป้องกันการฝ่าฝืนการกระทำความผิด อีกทั้งการคำนวณจะต้องพิจารณาจากสัดส่วนของอัตราโทษปรับกับภัยอันตรายหรือความผิด รวมทั้งสัดส่วนตามภาวะทางเศรษฐกิจและการเงินในปัจจุบัน

มาตรา ๗๕ ผู้ใดที่มีผู้ใช้ประกอบกิจการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวน ใช้ถ้อยคำ ตัวอักษร หรือทำเครื่องหมายใด ๆ ณ สถานที่หรือบนวัตถุใด ๆ อันเป็นของตน เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นที่ทำการไปรษณีย์หรือตู้ไปรษณีย์ ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินหนึ่งแสนบาท และให้ปรับเป็นรายวันจนกว่าจะถอน หรือลบถ้อยคำ ตัวอักษร หรือเครื่องหมายนั้นออกแล้ว

หลักการและเหตุผล

โทษปรับทางปกครอง จัดเป็นมาตรการลงโทษทางปกครองซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบโต้พฤติกรรม การฝ่าฝืนกฎหมายในอดีตที่ได้กระทำไปและมุ่งเน้นการลงโทษเพื่อให้บุคคลเกรงกลัวและไม่กระทำความผิดซ้ำ โดยจะต้องคำนึงถึงระดับความร้ายแรงของพฤติกรรมในการกระทำความผิด อัตราโทษขั้นต่ำและขั้นสูงที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับส่วนรวมและพิจารณาถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อประกอบกัน

สำหรับจำนวนโทษปรับทางปกครองได้กำหนดเพดานสูงสุดจำนวนครั้งที่ไว้ เพื่อเป็นค่าเสียหายเชิงลงโทษ เพื่อป้องกันการฝ่าฝืนการกระทำความผิด อีกทั้งการคำนวณจะต้องพิจารณาจากสัดส่วนของอัตราโทษปรับกับ ภัยอันตรายหรือความผิด รวมทั้งสัดส่วนตามภาวะทางเศรษฐกิจและการเงินในปัจจุบัน

มาตรา ๗๖ คณะกรรมการมีอำนาจสั่งลงโทษปรับทางปกครองตามที่กำหนดไว้ในส่วนนี้ ทั้งนี้ ในกรณี เห็นสมควรคณะกรรมการจะสั่งให้แก้ไขหรือตักเตือนก่อนก็ได้

ในการพิจารณาออกคำสั่งลงโทษปรับทางปกครอง ให้คณะกรรมการคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งพฤติกรรม ที่กระทำผิด และความสัมพันธ์กับสภาพเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองไม่ยอมชำระค่าปรับทางปกครอง ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการ บังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

หลักการและเหตุผล

การลงโทษปรับทางปกครองเป็นมาตรการเชิงลงโทษที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการใช้เป็นเครื่องมือลงโทษ แก่บุคคลผู้กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อตอบโต้พฤติกรรมในอดีตของผู้กระทำความผิด โดยกฎหมายคาดหวังว่าผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษแล้ว ย่อมจะเกิดความเกรงกลัวในโทษที่ได้รับและ จะไม่กระทำความผิดซ้ำอีก

อย่างไรก็ดี ในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครองจะต้องคำนึงถึงระดับความร้ายแรงของพฤติกรรม ความเสียหายที่เกิดขึ้น และภาวะทางเศรษฐกิจในปัจจุบันประกอบด้วยเช่น ดัชนีราคาผู้บริโภค ภาวะเงินเฟ้อ เป็นต้น เพื่อให้ต้นทุนที่คาดหวังของผู้กระทำความผิดมีต้นทุนที่สูงเมื่อเทียบเคียงประโยชน์ที่จะได้รับ

ดังนั้น ในกรณีไม่ร้ายแรงหรือมูลค่าความเสียหายและความร้ายแรงที่เกิดจากการกระทำผิดนั้นไม่มาก คณะกรรมการอาจมีคำสั่งให้ผู้ถูกลงโทษปฏิบัติหรือดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนดก่อนก็ได้ เพื่อให้ไม่ก่อให้เกิดการบังคับทางปกครองในขั้นตอนต่อไป ซึ่งในหลักการดังกล่าวสามารถเทียบเคียงได้กับ กิจกรรมโครงสร้างพื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน เช่น กิจกรรมกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ตามพระราชบัญญัติ การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่ได้มีการแก้ไขลดรูป

บทลงโทษทางอาญาเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ทั้งนี้ หากในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองไม่ยอมชำระค่าปรับทางปกครอง จะนำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หมวด ๒/๑ ส่วนที่ ๒ การบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินมาใช้บังคับต่อไป

ส่วนที่ ๓ โทษทางอาญา

มาตรา ๗๗ ผู้ใดเปิดเผยข้อมูล หรือข่าวสารใด ๆ ที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๓๘ โดยมีชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หลักการและเหตุผล

ในประเด็นการลงโทษทางอาญา มุ่งใช้กับอื่นที่ไม่ใช่ผู้ได้รับใบอนุญาตและการพิจารณาและพิพากษา ลงโทษเป็นอำนาจของศาลตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมทั้งเป็นการกระทำที่เป็นลักษณะความผิด ในตัวเอง (mala in se) คือ ความผิดที่คนทั่วไปเห็นชัดเจนว่าเป็นความผิดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

สำหรับการเปิดเผยข้อมูล หรือข่าวสารใด ๆ ที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย เมื่อเทียบเคียงกับความผิดฐานเจ้าพนักงานเปิดเผยข้อมูลที่ส่งทางไปรษณีย์ ทางโทรเลข หรือทางโทรศัพท์ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๖๓ จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะทางเศรษฐกิจประกอบการกำหนดโทษ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๘๐ คือ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยมิชอบ จะมีโทษจำคุกหกเดือนและปรับไม่เกินห้าแสนบาท จึงมีการปรับโทษจำคุกและโทษปรับให้สอดคล้องกับบริบท ของกิจการไปรษณีย์

มาตรา ๗๘ ผู้ใดนำมาส่ง หรือรับว่าจะส่ง หรือบรรจุหีบห่อเพื่อนำไปส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ หรือสิ่งใด ๆ ทางไปรษณีย์เป็นการฝ่าฝืนต่อมาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หลักการและเหตุผล

การกระทำตามมาตรานี้จะรวมไปถึงบุคคล ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ส่งสินค้า กลุ่มผู้รับว่าจะส่งสินค้าและ ผู้ที่บรรจุหีบห่อเพื่อให้ผู้อื่นนำไปส่งให้ โดยเป็นส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ชนิดหรือลักษณะดังนี้

- (๑) ส่งทางไปรษณีย์ที่มีถ้อยคำลามก หยาดคาย หรือขู่มขู่ หรือกรรโชก หรือสิ่งอื่น ๆ ที่ผิดกฎหมาย
- (๒) ส่งทางไปรษณีย์ที่มีวัตถุมีคม หรือไม่มีเครื่องมือห่อป้องกันพอ หรือวัตถุระเบิด หรือสิ่งโสโครก หรือสิ่งมีพิษ หรือสิ่งของที่มีสภาพอันน่าจะก่อให้เกิดอันตราย

การกระทำดังกล่าวหากเทียบเคียงกับกรณีศึกษาต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่นและประเทศอินโดนีเซีย จะกำหนดให้เป็นการกระทำที่มีโทษทางอาญา ประกอบกับเมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นที่ผิดกฎหมาย เช่น

- พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งกำหนดเรื่องการขนส่งสินค้าอันตรายไว้เป็นโทษปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

- พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดเรื่องการขนส่งหรือครอบครองอาวุธเป็นโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินแปดหมื่นบาท

- พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งได้กำหนดวัตถุอันตรายประเภทที่ ๔ ให้มีโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ดังนั้นการกำหนดจำนวนโทษจำคุกและโทษปรับจึงต้องกำหนดให้สอดคล้องกับบริบทของกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจึงได้กำหนดจำนวนสูงสุดของโทษจำคุกและโทษปรับไว้

มาตรา ๗๙ ผู้ใดไม่ให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) หรือไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือเรียกตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หลักการและเหตุผล

ความผิดฐานไม่ให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่หรือไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือเรียก เมื่อพิจารณาจากกิจการโครงสร้างพื้นฐานใกล้เคียงกัน เช่น กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และ กิจการโทรคมนาคมตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ทั้งนี้ ในประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานไม่ให้ความสะดวกหรือไม่มาให้ถ้อยคำนั้น ไม่ใช่ความผิดลหุโทษเนื่องจากเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกเกิน ๑ เดือน นั่นคือ ๓ เดือน ดังนั้น จึงได้กำหนดจำนวนโทษจำคุกให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๘๐ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หลักการและเหตุผล

การกระทำความผิดฐานดังกล่าวเป็นกรณีที่บุคคลใดได้ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินหรือมีความจำเป็น และเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ หรือเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ หรือเพื่อป้องกันประโยชน์สาธารณะ คณะกรรมการอาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าครอบครองและใช้อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ของผู้รับใบอนุญาต หรือมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการแทนเป็นการชั่วคราว หรือสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตหรือพนักงานของผู้รับใบอนุญาตกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อกำหนดให้นั้นได้จนกว่าเหตุฉุกเฉินหรือความจำเป็นนั้นจะสิ้นสุดลง ดังนั้นความผิดฐานดังกล่าว

เป็นพฤติการณ์ในภาวะเหตุฉุกเฉินหรือกรณีจำเป็นที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมโดยรวมหรือมีความเสียหายจำนวนมาก จึงควรมีการกำหนดโทษในกรณีขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้สัดส่วนความร้ายแรงที่เกิดขึ้น

มาตรา ๘๑ ผู้รับใบอนุญาตหรือพนักงานผู้ใดเปิดหรือยอมให้ผู้อื่นเปิดถุงไปรษณีย์หรือไปรษณียภัณฑ์ระหว่างส่งทางไปรษณีย์ หรือตั้งใจกักหรือหน่วงเหนี่ยว หรือยอมให้ผู้อื่นกักหรือหน่วงเหนี่ยวถุงไปรษณีย์หรือไปรษณียภัณฑ์ โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองแสนบาท

แต่มาตรานี้ไม่ให้ใช้บังคับถึงการเปิด หรือกัก หรือหน่วงเหนี่ยวถุงไปรษณีย์ หรือไปรษณียภัณฑ์โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามคำสั่งของรัฐมนตรี หรือศาลที่มีอำนาจ

หลักการและเหตุผล

การกระทำความผิดกล่าวเป็นการเปิดถุงไปรษณีย์หรือไปรษณียภัณฑ์หรือตั้งใจกักหรือหน่วงเหนี่ยว หรือยอมให้ผู้อื่นกักหรือหน่วงเหนี่ยวถุงไปรษณีย์ อาจก่อให้เกิดความเสียหายกับตัวทรัพย์สิน ซึ่งมีเจตนารมณ์ที่คล้ายคลึงกับความผิดฐานทำให้เสียหายทรัพย์สินและอาจเป็นการเปิดบังเอาไปซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งเข้าข่ายความผิดฐานลักยอกทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา อีกทั้งเมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับกิจการโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ และกิจการที่ใกล้เคียงกัน เช่น กิจการโทรคมนาคมตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้กำหนดฐานความผิดที่เกี่ยวกับการทำให้เสียหายซึ่งทรัพย์สินเช่นเดียวกัน ประกอบกับพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดฐานความผิดฐานที่ใกล้เคียงกัน

สำหรับจำนวนโทษปรับนั้น พิจารณาเทียบเคียงกับประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกัน ซึ่งเป็นการลงโทษในลักษณะการกำหนดอัตราโทษสูงสุดไว้และปรับจำนวนเงินให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสัดส่วนความร้ายแรงในการกระทำความผิดและความเสียหายที่เกิดขึ้น

มาตรา ๘๒ ผู้ใดใช้ดวงตราไปรษณียากร ซึ่งมีเครื่องหมายแสดงว่าดวงตราไปรษณียากรนั้นได้ใช้แล้ว ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หลักการและเหตุผล

ความผิดฐานใช้ดวงตราไปรษณียากรที่มีเครื่องหมายแสดงว่าดวงตราไปรษณียากรนั้นได้ใช้แล้ว เป็นการกระทำที่เข้าข่ายการปกปิดความจริงเพื่อก่อเกิดประโยชน์แก่ตนเอง จึงควรมีการกำหนดบทลงโทษทางอาญา สำหรับการกำหนดโทษจำคุกและโทษปรับนั้น สามารถเทียบเคียงได้กับความผิดที่เกี่ยวข้องกับแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร และประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๘๓ ผู้ใดกระทำการใด ๆ ที่เป็นเหตุให้ผู้ไประชนีย หรือไปรษณีย์ภักทในผู้ไประชนียได้รับความเสียหาย ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หลักการและเหตุผล

ความผิดฐานทำให้ผู้ไประชนีย หรือไปรษณีย์ภักทในผู้ไประชนียได้รับความเสียหาย เป็นการกระทำที่เข้าข่ายความผิดฐานทำให้เสียหายตามประมวลกฎหมายอาญา อีกทั้งจากการศึกษาเทียบเคียงกิจการโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ เช่น กิจการโทรคมนาคมตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และกิจการพลังงานตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดโทษทางอาญา ซึ่งมีจำนวนโทษจำคุกใกล้เคียงกัน รวมทั้งโทษปรับมีมูลค่าใกล้เคียงกัน เนื่องจากการกระทำต่ออุปกรณ์เครื่องหมายให้เกิดความเสียหาย

มาตรา ๘๔ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนให้คณะกรรมการมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ และคณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการเปรียบเทียบปรับแทนได้ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบหรือกำหนดเงื่อนไขประการใดในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการก็ได้

ในกรณีที่การทำความผิดปรากฏต่อพนักงานสอบสวน และผู้กระทำความผิดยินยอมให้เปรียบเทียบให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องมายังคณะกรรมการเพื่อการดำเนินการพิจารณาเปรียบเทียบปรับโดยเร็ว

เมื่อผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่ได้เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หลักการและเหตุผล

ในกรณีฐานความผิดใดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน และผู้กระทำความผิดยินยอมชำระเงินตามจำนวนที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด เพราะได้กระทำความผิดก่อนที่ศาลจะพิจารณา ผลของการเปรียบเทียบปรับมีผลทำให้คดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งในการช่วยลดขั้นตอนการพิจารณาคดีและช่วยลดสภาวะการณที่เกิดขึ้นคือ “คดีอาญาเพ้อ” อีกทั้งแม้พระราชบัญญัติไประชนีย พุทธศักราช ๒๔๗๗ จะเป็นกฎหมายภายใต้บัญญัติแนบท้ายบัญญัติ ๒ ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ แต่จะเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยก็ได้ต่อเมื่อมีการตราพระราชกฤษฎีกา และไม่ได้กำหนดบังคับดังเช่นกฎหมายที่อยู่ภายใต้บัญญัติแนบท้ายบัญญัติ ๑ จึงสามารถกำหนดหลักการเปรียบเทียบปรับทางอาญาตามหลักกฎหมายเดิมได้ต่อไป

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๘๕ เพื่อให้บริการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและบริการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึงสามารถดำเนินการต่อเนื่อง ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. ๒๕๔๖ มีผลใช้บังคับต่อไป จนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับกิจการไปรษณีย์ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้ โดยในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับกิจการไปรษณีย์ ให้คณะกรรมการกำกับกิจการไปรษณีย์ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. ๒๕๔๖ ปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน

หลักการและเหตุผล

เพื่อให้กิจการไปรษณีย์ยังสามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าหน่วยงานกำกับดูแลได้ถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ จึงควรให้คณะกรรมการกำกับกิจการไปรษณีย์ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. ๒๕๔๖ ปฏิบัติหน้าที่แทนคณะกรรมการกำกับกิจการไปรษณีย์ไปก่อน จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับกิจการไปรษณีย์

มาตรา ๘๖ ในวาระเริ่มแรก ให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและกิจการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึง ตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑) รวมทั้งให้มีสิทธิต่าง ๆ ในการให้บริการไปรษณีย์เท่าที่อยู่ในความรับผิดชอบดำเนินการของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ตามที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้ทรัพย์สินของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกิจการไปรษณีย์เพื่อประโยชน์ของประชาชน เป็นทรัพย์สินที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

ให้บรรดาสินทรัพย์พิเศษ ความคุ้มครอง ตามที่กฎหมายว่าด้วยไปรษณีย์ กฎหมายว่าด้วยการสื่อสารแห่งประเทศไทย หรือกฎหมายอื่นใดได้บัญญัติไว้แก่บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ให้มีผลสืบเนื่องต่อไป

หลักการและเหตุผล

เพื่อให้กิจการไปรษณีย์พื้นฐานสามารถดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ขาดตอน จึงควรให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและกิจการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึงโดยอัตโนมัติในคราวแรก หลังจากบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ได้ดำเนินการจนหมดอายุใบอนุญาต จึงค่อยเข้าสู่กระบวนการยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องพิจารณาคุณสมบัติเช่นเดียวกับการยื่นขอรับใบอนุญาตครั้งแรก

มาตรา ๘๗ ให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด แจ้งรายละเอียดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการไปรษณีย์ให้คณะกรรมการทราบภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้คณะกรรมการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตในการประกอบกิจการของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนที่ได้รับบริการอยู่เดิม และการพัฒนาเพื่อให้มีการบริการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพหรือการอื่นใด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งพระราชบัญญัตินี้

ในระหว่างที่ยังไม่ได้รับใบอนุญาตตามวรรคสอง ให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดประกอบกิจการไปรษณีย์ตามมาตรา ๘๕ ต่อไปได้

หลักการและเหตุผล

การให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไปรษณีย์ที่รัฐพึงสงวนและกิจการไปรษณีย์พื้นฐานโดยทั่วถึงโดยอัตโนมัติ ควรมีการแจ้งรายละเอียดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการไปรษณีย์ให้คณะกรรมการกำกับกิจการไปรษณีย์ทราบก่อน และคณะกรรมการยังมีอำนาจที่จะกำหนดเงื่อนไขในการประกอบกิจการของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ได้ตามความเหมาะสม

มาตรา ๘๘ ในวาระเริ่มแรก ให้ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ที่ต้องจดทะเบียนตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๒) ดำเนินการจดทะเบียนต่อคณะกรรมการภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

หลักการและเหตุผล

ควรกำหนดกรอบเวลาให้ผู้ประกอบกิจการไปรษณีย์ที่ต้องจดทะเบียน มาดำเนินการจดทะเบียนให้แล้วเสร็จในวาระเริ่มแรก โดยคณะกรรมการกำกับกิจการไปรษณีย์อาจผ่อนผันระยะเวลาดังกล่าวได้ตามความเหมาะสม

มาตรา ๘๙ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทกิจการไปรษณีย์ตามมาตรา ๑๘ ให้แล้วเสร็จภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

หลักการและเหตุผล

คณะกรรมการกำกับกิจการไปรษณีย์ควรจัดทำแผนแม่บทกิจการไปรษณีย์ให้เสร็จภายในกรอบเวลาที่กำหนดในวาระเริ่มแรก เพื่อให้ผู้ประกอบการได้ทราบถึงแนวทางการกำกับดูแลกิจการไปรษณีย์ที่ต้องปฏิบัติตาม และสามารถวางแผนการดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับแนวทางดังกล่าว

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายกรัฐมนตรี